

UNIVERSUL LITERAR

ȚARANI, desen de ISER

An. XLII, Nr. 15.

11 Aprilie 1926.

Lei 5.

Cina cea de Taină

Băteai domol., și norii silnici cerceau zadarnic să te-ascundă
 Când Ți-am deschis, în noaptea cea, cămara-mi suflete tui scundă.
 De cum intrași, târând lumina de lungă-Ți haină animată,
 Chilerul mi-a părut mai mușed, poiata mai întunecată,
 Și'n duhnișorul întuneric, pândind prin colțuri înfoiat,
 Eu însu-mi n'aveam loc, bicisnic, ci stam pe brânci și 'ncovoiat.
 Dar ridicăși din tindă mâna ușor spre-a binecuvântă
 Și iată, se bolti tavanul nălțându-se de-asupra Ta..
 Te-am cunoscut, deși veniseși un tainic oaspe nechemat
 Și-am priceput că Ți-este sete și încă Doamne n'ai cinat:
 „M'am abătut să fac la tine, de'ngădui, Cina cea de taină.
 Chivernisește pentru Paște și pune-ți grabnic altă haină,
 Adună rudele și soții, cu slugile la sărbătoare
 Și toarnă apă caldă'n vase să-i spăl frățește pe picioare“..
 — Stăpâne, Ți-am răspuns, și glasul în gât mi se făcuse ghem,
 În tot pământul n'am pe nimeni să vie — atunci când îl chem.
 Sărac și fără de prieteni, mă ocolesc de mult drumetii
 Căci n'am nici azimă, nici sare pe masa goală a vieții.
 Privește, ca'n pustietate-i...; doar eu în fața Ta mă scol
 Și n'am o dramură de pâine să-Ți pun 'nainte pe pri tol..
 „Atunci spre inima-mi crescută purtându-Ți slobod brațul drept,
 Ca dintr-o lacră ne'ncuiată mi-ai scos-o repede din piept,
 Ai rupt-o, lesne, ca pe-o roadă ce, coaptă, spânzură pe
 Și n'am simțit nici o durere, așa de bucurios eram, ram
 Apoi, frângând-o 'n bucățele, cum nu aveam de cină sofi,
 M-ai dus, tăcut, la o răscruce și-am împărțit-o 'n zori la toți...“

V. VOICULESCU

I N V I E R E

Te-au zămislit atâtea patimi, sbucium și gheene
 Și leagănul l-ai împărțit cu mieii'n rând —
 De-aceea-ai fost, pe semne-atât de blând,
 Atât de îndurător, Nazarinene!

De-aceea Te-au căutat în locuri sterpe-atâția cărturari,
 Nu Te-au găsit în adâncimile scripturei, fariseii
 — Isus, care-a copilărit cu meii
 Sfârșește'n mijlocul a doi tâlhari. —

Eu nu Te caut Isuse'n cer, ci coborât pe lut.
 Sângele Tău e'n măcieșii plini de spini pe ruguri —
 E semn, că din aceea iarbă fragedă cu mieii
 Pasc iezii cu cornițele în muguri.

Ci Tu rămâi aici — Tu cu durerea printre noi,
 Printre cei morți și printre vii
 — Cum ai putea să fii, în cer — noi frânji și goi? —
 Și totuși Te înalți în svon de clopot când învii.

Când se'mpreună fum de tămâie cu parfum de flori,
 Când ochii noștri sunt înlăcrimați de-atâta soare,
 Din mugurii plesniți ai firei — doar Isus învie
 Isus, cel răstignit pe două crengi de măr în floare.

C. I. ȘICLOVANU

A doua înviere, în port

Am coborât vadul cu nădejdea să regă-
 sesc imaginile de altădată. Circulara mi-
 nistrului de interne n'a sosit încă și Sfin-
 tele Paști se țin de stilul nou. Insa stilul
 nou cade în iarnă și în portul cariat de
 vreme, de „ocupație“ (!) și de politică va-
 mală, bate crivățul dinspre stepele Rusiei
 și întărită apa Dunării, ca în prezina în-
 ghefului. Grăbesc pasul printre liniile fe-
 rate și mă apropiu de debarcaderul ofi-
 cial. Câțiva hamali în zdrențe de sărbă-
 toare, vântură un grâu posomorât. Mă'n-
 treabă de oră. E ceasul învierii de-a doua.
 La ora asta Maria Magdalena văzuse în-
 gerii în alb, pe locul unde fusese îngropat
 Mântuitorul și după ce i-a fost vorbit, ple-
 case să vestească ucenicilor ce aveau să-l
 vadă și ei, în seara aceleiași zile, întâia
 care vine după Sabat.

Astăzi însă, din giulgiurile vântului sbu-
 ciumat peste cheul pustiu nu s'arată Mân-
 tuitorul și hamalii, bărboși, peliciși și a-
 duși de spate, cu ochii tulburi de grăul
 prăfuit n'au să-l vadă, coborînd între ei
 cu făptura-i puțină și cu ochii triști. Din
 deal, dela bisericile luminate, nu se deslă-
 șoară, ca'n alți ani, preșuri de sonoritate
 plâpândă și pacificatoare. E-un vuet de
 cataractă impropriu visului și arătărilor.
 Și doar venisem, Ivorya, să te preumblu
 de-alungul malului de piatră, așa ca'n alți
 ani la ora asta de calmă pustietate, în pa-
 Jiștea însoțită a portului.

Dar vântul, dar frigul și toată dușmă-
 nia acestor furii deslănțuite printre fes-
 toanele de fier ale punților, mă alungă.
 Dezamăgit reure vadul. Nu ești supărată
 pe mine? Te simt sgribulită în inima-mi
 și neîncrezătoare. Dar te asigur era cu to-
 tul altfel altădată. Să ne desmorțim pu-
 țin, în căldura din odae și să spicuiem
 o pagină din acelea pe care ni le-a inter-
 zis stilul nou.

M'asez pe o bintă înfierbântată de soare,
 cu picioarele rezemate de lanțul de fier. O
 urabie grăsună se leagănă pe-un odgon
 indecis. Un fluture mirat, hârtie și polen
 fragil, nu-și află locul. Un fir de funigel
 aproape imaterial se silește, să lege c'un
 odgon teribil masivul basiment, de cheiu.
 Din târg se aud clopotele pentru a doua
 înviere. Se citește evangheliu în felurite
 limbi ca într'o internațională. Bucegii, Ti-
 limahos, Villareal, Shanghai Maru și-au
 animat tricolorurile tuturilor pavilioanelor
 pe trapezul de funii al catartelor. De pe-
 ste tot o dulce confraternitate. Nici o bar-
 că nu spintecă, astăzi, Dunărea, pentru
 câștig. Barcăgii s'au îmbrăcat pentru du-
 lap și crăjmă. Doar vre-un proprietar de
 dubă, din Ghecet, își cară toată plodăria
 înfolită de vitrină. Va face chef la nașul și
 vor dormi în târg. Copiii vor da câte-un
 ou roșu, în loc de taxă, și se vor da în
 căușorii dogarului. Dânsul va bea până la
 ziuă. Și-a doua zi se vor întoarce, mulțu-
 miși, cu toții.

Domnul agent dela pichetul pescăriei
 din baltă vine cu duba statului să-și ia
 doi nepoței, rigizi în haine marinaț, cu-o
 farfurie de ouă roșii, într'o basma, pe care
 o țin de câte-un colț. La cârmă are un dra-
 pel tricolor. Oficiază pe îndelete și așează
 cu mare băgare de seamă ouăle și pe ne-
 poței, în fundul lotcii. Vâslește cu elegan-
 ță, ferindu-și manșetele. Când e pe la ju-
 mătatea apei, o babă chioară, cu un coș

I N V I E R E

Stele

Se sculase târziu, cu o neliniște în suflet care îl chinuia de un timp tot mai mult, — fără să știe ce-i lipsește.

Afară era soare, cald, o dimineată de April strălucitoare, când învie natura. Inverzește câmpul și mugurii se deschid în floare. De ce inima lui tânără era mai oboșită azi ca altă dată?

Liviu își îndreptă pașii spre redacția unde lucra, distrat, fără să-și poată descelea mintea dintr-o preocupare tristă, vagă, care îl rodea ca un vierme ascuns în rădăcina copacului.

Se trezi la realitate abia când găsi ușa redacției încuiată... A, da! Era Sâmbăta Paștilor. Uitase.

Colegii lui, fiecare avusese un plan de excursie; patronul plecase la Sinaia: două zile n'aveau nimic de lucru.

El singur, n'avusese nici un plan. A rămas în Capitală. Și abia acum se întreba: ce o să facă în aceste două zile?

Familia lui era departe, în nordul Ardealului, și de mult se instrăinase parcă de ea. Deși uneori îl cuprindea duioșia de mama lui de surori și frați, de copilăria aceia depărtată, alintată de amintiri gingașe, — nu se putea hotărî să se mai întoarcă în mediul acela îngust, plin de tot felul de preocupări mărunte, — dar suferea cumplit de instrăinarea aceasta.

Literatura îl ademenise, ca o sirenă, și se aruncase în lumea ei ca într-o mare cu mirajul speranței, să-și poată găsi fericirea în frumusețea, în măreția dragostei pentru ea.

Neînțelegerea, banalitatea luptelor pentru existență îi întunecau zărea luminilor cerești.

Intră în cafenea, unde întâlni un prieten, băiat vesel și bun.

— Ce faci, Liviu?

— Mi-e urît... Sunt bolnav. Prietenul îl prinse de mână și îi pipăi pulsul.

— N'ai nimic... Ești hipocondru, neurastenic.

— Poate, — dar și asta e o boală.

— Ce faci de sărbători?

Liviu dete, din umeri.

— Mă plictisesc, dragă Mitică, grozav!

În mână, aleargă, țipă, se văicărește, arunca s'o ia și pe ea „măiculă”. Și d-l agent vâștește nepăsător, impasibil ca Don-Juanul, stană de piatră, din Baude-laire.

Un barcagiu neras, descult, răcit, lipit de muchea cheiului se îndură: „E d-l Gheorghe, agentul, nu vezi? Așa se poartă un barcagiu, azi?”

Trec mărăcinișuri și coroane uscate de sălcii, purtând în nimburile lor, fantome de Ofelii înecate. Se frâng și se reconstituiesc în apa tremurată: catarguri, hornuri și drapele. Reflexul apei însoțite urcă ca un abur de aur pe fierăria umbră a pontoanelor. Nu mai trece nici o luntre. Din susul apei, în albia albastră a cerului, înaintează așale, majestuoase, escadre albe de cumuluși reflectați în apă.

Un cocoș, pe șlepu înflorit, cântă de trei ori ca'n evanghelic. Dar Petre nu mai fâgăduiește și nu mai plânge. Mușcata dela fereastra cabinetului, între perdelele albe, roșește. Gospodina iese din bucătărie, cu farfurile pline. Un câine se bucură. În cabină se aude un acord de gitară. E căpitănușul șlepu'ui, de bună seamă. Dar acordul se oprește. Incepe prânzul. Poftă bună.

Descind de pe bintă și-o iau alene, prin soarele molcom, pe vad, către casă.

PERPESCIUS

Mitică îl privi cu interes, îl iubea cu instinctul omului simplu, cinstit cu admirație pentru sperioritatea celui alt. Nici odată nu-l văzuse așa de palid. Fruntea lui largă, cu linii caracteristice, pe cari nu le au de cât frunțile cari ascund o minte creatoare, — părea ca de marmoră.

— Așa-i! Paștile dacă nu le petreci în familie, sunt plicticoase... Dar știi ce? Vino la mine. Să-ți arăt pe Aurelia mea.

Liviu auzise că prietenul lui se însurase de mult și că nevasta lui era o femeie cum se cade, frumoasă și foarte inteligentă. Primi invitarea.

Nu erau încă tramvaele electrice. Din cafeneaua Bulevard până în strada Vaselor prietenii trecură prin o mulțime de strade strâmbe întortocheate și rău pavate, dar pline de mișcare. Lumea se întorcea din piață cu târgueli: bărbați cu pachete, copii cu baloane și mingi colorate, bucătărese cu coșurile pline de ouă, verdețuri, salată și ridici mici, roșii; se înghesuiau pe trotuarele înguste și se loveau de cei doi prieteni cari se țineau de braț.

Mitică Sârbu se uita la prietenul lui cu admirație: Ce înalt era și ce ținută nobilă avea! Era mândru că-l putea duce așa, să-l arate Aureliei. Ce bucurie o să aibă ea!

CONSTANȚA HODOȘ

Liviu impresionat de atmosfera de sărbătoare a căsuțelor spoite alb, cu mușcată și busuioc în ferestre, se gândea: oare era tot în Capitală, ori ca prin minune, în satul copilăriei lui din Ardeal? De ani nu mai căsise din redacție, din cafenea, din manskara lui din calea Victoriei... Se opri în fața unei bisericuțe deschise și privi curios înlăuntru. Mormântul lui Isus înconjurat de lumânări și flori, femeile cari plângeau, copiii palizi de emoție, bărbații gravi, înghenunchiați în jurul lui, îl pironiră locului. Ce tablou!... Mai trăește dar credința! Mai sunt oameni cari se închină și plâng de mila Martirului jertfit credinței?...

— Să intrăm?

Liviu se strănse de brațul prietenului său și o porni înainte.

Cum ne aplecăm pe livezi

Aripile nu ni le vezi,

Vezi numai, veghind prin arțari,

De foc, ochii noștri prea mari.

Strălimpezi la trup și obraz,

Ca'n ape curate de iaz,

În noi e cerul întreg..

Dar oameni făcuți din pământ

Făptura nu ne-o înțeleg.

Făptura de rază și cânt..

Privighetoarea doar cu

De noi de știe ceva --

Și frații luminii mai mici

Pe care îi crezi licurici —

Și vântul prin frunză foșnind,

În noapte foșnind...

ION PILLAT

— Eu credeam că s'a uitat de mult simbolul mântuirii. Că Paștile și Crăciunul, nu mai sunt decât pretexte pentru zile de petrecere și îmbuibare, — când colo în bisericuța aceasta...

— Ai văzut? Mai sunt, mai sunt, drept credincioși. Și e bine că sunt. Să se mai primenească rândurile celor de generații... Să o vezi pe nevasta mea, cum crede! Ce de cozonaci și ouă roșii a împărțit săracilor! Și Puța mică, cum întinde și ea mânușile după ouă roșii!

— Ai și copil? întrebă mirat Liviu.

— Aproape de un an. Ce crezi tu, că noi oamenii de rând trăim ca voi, poezii? Noi căutăm fericirea mai pe aproape, nu ne avântăm în nori după ea.

Și zâmbi cu un fel de orgoliu, supărător pentru sensibilitatea poetului...

Sosiră în strada Vaselor.

Intr-o cameră spoită alb, cu scânduri noi pe jos, cu câteva mobile, tot noi, de brad alb, în fund, pe un pat învelit cu scoartă roșie, o femeie tânără își alăpta copilul. Liviu se opri sfios.

— Intră! îi zise Mitică. La noi nu-i cu marafeturi. Uite, Aurico, îți l-am adus, în sfârșit! Liviu Mantu, poetul tău favorit.

Tânăra femeie se ridică, își acoperi sânul, își așeză fetița în leagăn și întinse mâna noului venit.

— Imi pare bine, îngână roșindu-se puțin.

— Nu știi cum te citește, cum îți taie poeziile, foiletoanele din ziar și le strânge colo în biblioteca ei! Uită-te acum la el, îl vezi? Ți l-am descris bine?... E tot așa de frumos, ca și scrisul lui.

Ea se uită pătrunzător în ochii lui, pe când el o privea uimit. Pentru întâia oară i se spunea că o femeie prețuia scrisul lui. Ce femeie!

Văzuse el multe femei frumoase, ca artist se pătrunsesse nu odată de farmecul menit să desăvârșească viața unui om. Dar, Doamne, cine era **aceasta** aci, în fața lui? De ce îl privea așa? Și ce era magnetul acela în ochii ei căpriei, nici mari, nici prea mici, dar atâta de limpezi și adânci, atâta de vorbitori și

Șarpele din scorbură

Cum dezrădăcinat de trăznet, stejarul—fără de îndemn—
își odihnea pe-o rână trunchiu mbuibat cu cuiburi de furnici,
în putrigaiul vechei scorbură, ca într-o peșteră de lemn,
un șarpe și-a târât pripasul și a rămas stăpân aici..

Dar nopțile, când luna 'nvoaltă cioplea din fiecare joardă
un ram de-argint sau ram de aur,—ieșind din scorbură, ca 'n vrajă
de-atâta foc bătrânul șarpe părea c'a început să ardă
și-o cingătoare poleită înlănțuia asprita coajă..

Și astfel au văzut minunea jăranii 'ntârziați la moară,
și-așa veniră într-o noapte mai mulți, și'n luna cea mai albă
pe trunchiul mort cu scoarța arsă, crezură urme de comoară
în șarpele bătut cu aur și fulgerări de veche salbă!

„Da'n zori, când noaptea din frunzișuri și de pe ramii de omăt
și-a adunat, ca 'n matcă, apa, și strânse unditefe lunii,—
bogatul aur de pe șarpe, încet, se trase îndărăt,
și lângă scorbură vrăjită rămase zdreanța unei funii..

Cinșoși atunci pe'nșelăciune, jăranii răi, cu-băta întoarsă
veniul capului de șarpe l-au sfărâmat, ca pe o nucă..
„Și-a fost, pe lângă trunchiul putred copii în pălcuri săse ducă
și dând de-un leș uscat de șarpe, l-au sfărâmat de-o creangă arsă!..

Și vestejit de-alungul zilei, în toiul nopților cu lună
s'a preschimbat din nou în salbă, ca viu, acelaș ștreang verziu,—
și mulți l-or fi crezut comornic, și mulți l-or li știut min ciună,
da'n scorbură nu știe nimeni că prind vedere puii lui!

RADU GYR

Amurg în primăvara satului*)

Florile primăverii se clatină spre soare
Ca niște candelă albe în care ard parfumuri.
Pârâiașele satului clipocesc pe albi de răcoare
Și cărăbușii orbi, cad pe spate din vădud pe drumuri.

Soarele s'a inghemuit pe deal, ca un ariciu cu aurite sulite,
Șoselele albe se seară ca niște urme lăsate de culbeci,
Copiii își toarnă în cap chiuind, praful călduț de pe ulițe,
Și fetele se 'ntore dela lucru, mlădind trupuri tinere sub pestele.

Dela cârciumă se urcă în brișcă, întârziat, un târgoveț.
O rândunică cu aripi moi se răstoarnă leuș în aer,
În fața unei porți a adormit într-o copae un copil cu părul bălău și creț
Și-o bătrână, îl leagănă cu piciorul, torcând borangic luminos de pe caer.

Invățătoarea sosită de curând în sat, a eșit în capot în pridvor
Cu mâini albe așează zambile într'un pahar pe poficioară,
Și fără să-și întorcă privirea spre colegul învățător,
Îi șoptește că-i dă voe să nu-i mai zică „domnișoară“.

TUDOR MUȘATESCU

*) Din volumul „Versuri“ ce va apare.

tulburători în strălucirea lor ideală,
cum nu văzuse nici odată alți ochi de
femece?

O lume nouă i se desveli de odată din
zâmbetul ei gingaș, din vorbele ei pline
de duh, din mișcările ei grațioase, rit-
mice, ca ondularea unei ape dulci care îl
ducea, fără puțință de împotrivre..

Mitică eși afară și-i spuse țatei Tinca,
o mătușe săracă a lui, pe care o ținea
în casă, ajutor la gospodărie — că aveau
un mosafir la masă. Să frigă și puțină
carne, căci oamenii mai subțiri din oraș,
nici odată nu postesc. Bătrâna își făcu
cruce, dar se supuse.

Feița se deșteptă din somn și mamă-sa
o prinse din nou în brațe.

— Ce fericit e așa, un copil! oftă Li-
viu, privind cu drag la obrazii bucălați
ai micuței.

— Dacă fericirea stă în inconștință,
da, copiii sunt fericiti. Nu-i chinue nici
părerile de rău, nici dorul speranțelor
neajunse..

Și iarăși se uită în ochii lui cu pri-
virea ei plină de vrajă.

— De ce stați așa departe de lume?
întrebă Liviu gândindu-se că de sigur
ea nu putea să-și găsească un mediu,
potrivit felului ei de a fi, în mahalaua a-
ceasta mărginașă.

— Care lume? De doi ani de când
suntem căsătoriți, am schimbat patru
locuințe. Am stat în strada Sfinților, în
b-dul Elisabeta, în calea Victoriei, dar
nicăiri n'am găsit lumea... Atunci m'am
hotărât să stau aci, departe, și s'o caut
în mine...

El o fixă stăruitor.

— Ai găsit-o?

Ea plecă ochii, apoi îi ridică'cuminiți
și sinceri.

— Da! Când am citit poezia d-tale
„Din lumea visurilor“.

— Ți-a plăcut?

— Nespus de mult!

El făcu o mișcare, ca și când ar fi vrut
să se arunce la picioarele ei, să-i sărute
fierbinte mâinile. Dar se stăpâni, ros-
tind:

— Îți mulțumesc.

Apoi tăcură. Nu îndrăzniră să-și mai
zică nimic. Până ce veni Mitică să-i in-
vite la masă.

La despărțire ea își uită mâna în
mâna lui arzătoare, așa de mult, de
parcă n'ar mai fi vrut să și-o retragă
nici odată..

Mitică vesel, își îmbrățișă nevasta.

— Așa-i că nu ți-am spus gogoși! un
băiat admirabil Liviu! Vați împrietenit
nu-i așa? Aveți cam acelaș caracter!

Îl petrecu pe Liviu până la colțul stra-
dei.

— Să știi că te aduc și mâine, să
facem Paștile împreună... Stai toată ziua
la noi... Viu dimineața la tine acasă și
te iau, strigă voios în urma prietenului
iubit.

Peste câteva luni Aurelia și Liviu stă-
teau îmbrățișați în mansarda lui din
calea Victoriei.

— Făcurăm oare un păcat de neier-
tat? întrebă ea, palidă de emoție.

El o strânse cu pasiune la piept.

— Nu, dragă. Păcat ar fi fost să re-
nunțăm la fericirea noastră luminoasă,
așa de frumoasă! Pentru a nu jigni
convenția, sau mulțumirea egoistă a
unui **singur** om de rând. Dacă nu te gă-
seam pe tine, isvorul inspirației mele
ar fi secat, era la sfârșit. Pe când așa,
o forță nouă nevăzută simt în sufletul
meu, creație de viață și lumină a unui
șir întreg de fericiri. Mii de oameni vor
sorbi lumina isvorită din puterea acca-
sta, revărsată din taina ei miraculoasă.

Ea îi răspunse cu o sărutare.

— Înțelegi acum ce-i fericirea, **iubirea**,
lumea noastră de visuri, pe care zadar-
nic vor s'o nege oamenii neștiutori de
ea?

— Nu va peri, câtă vreme va trăi poc-
zia, cerul și stelele, șopti ea.

— Câtă vreme vor mai fi oameni să-i
aprindă o candelă, să pună flori pe
mormântul lui Isus și să creadă în taina
sublimă a **învierii** Lui.

Făcu lumină, prinse o filă de hârtie
și scrisse pe ea titlul unui nou sonet:
„**Vecinic vom trăi!**“..

CONSTANȚA HODOȘ

ROSTOGOLIREA

— Dramă în 4 acte —
(Fragment din actul II)

de PETRE CATUNARU

(Scena înfățișează o răspântie de drum printre miriști și tarlale de porumb. În dreapta un puț cu cumpănă lângă o salcie. În stânga, la marginea tarlalei de porumb o surlă de pândar. E noapte; cerul e tintuit de stele).

IONIȚA. — (cu mare sforțare) Du-te, du-te... mă prăpădesc.

LISANDRU. — Hai să te așez colea în surlă. (Îl apucă de subțiori și-l duce înăuntru). Stai culcat pe paele astea. Mă duc într'un suflet (cu îndușore). Ține-ți firea măi tătică, barem de-o fi ceva, să mori acasă pe căpătâiu. (Iese, încăleacă calul și aleargă. Încet-încet trotopul calului se pierde. Câtăva vreme Ioniță rămâne singur. Din când în când se vaită înăbușit. Intră apoi Tudorache Ciuraru cu Ioana).

TUDORACHE. — Să bem nițică apă fă Ioană. Peștele ăsta sărat îmi face o sete de mă arde pe piept.

IOANA. — Eu nu mai pot de picioare. Să stăm nițel jos să ne odihnim. (Scot apă, beau și stau amândoi jos).

IOANA. — O fi visând Leana că venim ?

TUDORACHE. — (oftând) Păi sunt două săptămâni de când am plecat.

IOANA. — Măine două săptămâni.

TUDORACHE. — (cu amărăciune) Făcurăm pe dracu la târg. Fă Ioană când n'are omu noroc, n'are. (după puțin) Al bețiv nu sunt. Vreun prostănac care să nu știe să înnoade o ață... mă cunoști. Ce vrei, unii se pricopsesc de nu-i mai incupe pielea și noi...

IOANA. — Vai de păcatele noastre.

TUDORACHE. — gândeam să facem la târg rost de ceva parale. Vindeam vaca aia, că tot e bătrână și opream vițeaua. Mai făceam ce se putea și încropiam acolo ceva fetei. Când văd acum că ne întorcem ca niște calici îmi vine... uite colo de craca aia. (după o pauză) Văzuși pe burtosu ăla din tren, era măcelar. Se ducea la târg la Slobozia după vite. Țăla avea chimirul doldora de bani.

IOANA. — Și cum se mai îndopa cu șunca fir'ar al dracului; îmi lăsa gura apă.

TUDORACHE. — Ei, ce să faci, rabdă, rabdă...

IOANA. — Doamne iartă-mă mai zic una : prost e și omu cinstit. Azi... unde poți, pune mâna.

TUDORACHE. — Taci fă din gură, nu vorbi ce nu se cade.

IOANA. — Ei, vorbesc și eu. (după o pauză) Lasă mai bine așa cu cinstea și cu omenia cum zici tu, să crape fierea în noi.

TUDORACHE. — (după o pauză lungă) Hm !... Vorba ta are un înțeles. Da, trebuie și noi să trăim. Da ca să furi, să te faci hoț e ușor ? Eu n'am învățat meseria asta. Ce crezi tu și aci trebuie dibăcie. Te duci la rumân să-i furi caii. Să zicem caii lui Grigoriță. Te duci noaptea, vezi bine. Te simt căinii. Să zic că le asvârlă carne și-i astâmperi. Da omu poate doar pe prispă și-ți zărește momăia care se strecoară pe lângă coșar... Nu, nu, ce vorbești tu nevestă. Pe urmă cum să-l lași pe Grigoriță sărac, înnebunește omu.

IOANA. — De ce nevoie să te duci la om acasă să-i iei din grajd. Îi iei după câmp. Alții, Nici nu știu ai cui sunt.

TUDORACHE. — După câmp ?... Așa-i. (după puțin) Da biletele ?

IOANA. — Ce bilete ?

TUDORACHE. — Biletele cailor. Că dacă furi caii, îi furi să-i duci acasă ?

IOANA. — Nu.

TUDORACHE. — Vezi bine. Pleci cu ei deadreptul la târg. Te duci să-i vinzi și dacă n'ai bilete.

IOANA. — Cum fac alții ?

TUDORACHE. — Dracu să-i ia. Fac alte bilete ; se unesc cu primaru. E daraveră fă... Nu, nu, ce vorbești tu, nu.

IOANA. — Da ce trebui numai de cât să pui mâna pe caii omului ca să fie nevoie de bilete. Apuci un vițel undeva la doseală, îl tai și-i vinzi carnea la târg.

TUDORACHE. — Așa-i.

IOANA. — Asta-i lesne.

TUDORACHE. — (după puțină gândire) Lesne. Zici tu că e lesne. Nu-i așa, IOANA. — Eu zic că ești prost.

PETRE CATUNARU

TUDORACHE. — Prost. Da, oi fi și prost. Știi tu când îl tai că nu dă careva peste tine ? Și până la târg, sbori pe sus ? Nu te întâlnește nimeni ? Să zic : îl pui într'un sac, l'așezi în căruță și pleci. Pe drum iați un om cunoscut. El pe jos, tot spre târg. Încotro Tudorache ? la târg. Și se asvârlă la tine în căruță. Da ce ai aci măi Tudorache ?... Nu, nu, e daraveră... Vrei să mă vezi pe mâna jandarmilor ? Să se bucure dușmanii.

IOANA. — (se închină) Să ne ferescă Dumnezeu.

TUDORACHE. — Vezi tu, și la hoție trebuie să ai noroc.

IOANA. — Așa e măi bărbate. Tot cu sărăcia trebuie să luptăm.

TUDORACHE. — De murit n'o să murim noi, să fim sănătoși. Acu, fetica aia, gându ăsta mă roade. N'avem nimic. Lisandru-i băiat așezat. Bătrânul o să închidă el ochii și toată starea... Hm... știu eu... dacă s'o vedea pricopsit...

IOANA. — Păi, ce crezi... d'ăia să silim. Când s'o vedea stăpân... Păi...

TUDORACHE. — Dacă o fine la ea...

IOANA. — Cine poate cunoaște gându omului !...

TUDORACHE. — Da ce să fie mogâldeața aia fă nevestă ?

IOANA. — Ce mogâldeață ?

TUDORACHE. — Uite colo în capu porumbului. I-hă și-a făcut nea Ioniță surlă, să-și păzească porumbu.

IOANA. — Să crezi. O fi acolo ?

TUDORACHE. — D'apoi o fi.

IOANA. — Hai să plecăm Tudorache, să nu zică c'am venit să-i furăm porumbu.

TUDORACHE. — Așa zău, te mai face și de răs în sat. (se aude un vaet din surlă).

IOANA. — Cine se vaită ?

TUDORACHE. — Visează moșu ; hai să plecăm. (Se aude iar un gemăt).

IOANA. — Ce Dumnezeu, aluia e rău.

TUDORACHE. — Păi, i-o fi. (Se îndreaptă către surlă). Mă nea Ioniță, d-ta ești ?... Nea Ioniță și-e rău, ce-i cu d-ta ? (Bolnavul bodogănește) Ce zici ? Sunt eu, Tudorache Ciuraru cu nevesta. Nu mă cunoști ? Ce ai ? (către nevestă). Fă Ioană e rău nea Ioniță, se prăpădește.

IOANA. — Vai de mine. Săracu. Păi ce să-i facem noi ?

TUDORACHE. — Eu știu. Cum să-l luăm noi de aci ? Bre, bre, ce om și Lisandru, să-l lase așa !

IOANA. — Ei Lisandru..., parcă ascultă ăsta de cineva.

TUDORACHE. — (aplecându-se asupra lui) Măi nea Ioniță și-e rău tare ? Nu poți să te scoli ? Hai cu noi acasă. (Bolnavul bodogănește). E rău fă Ioană. Nu înțelegi nimic dela el. Scoate tu nițică apă să-l stropim.

IOANA. — E scoasă, nu băurăm noi adineauri. Trage-l afară să-l răcorim.

TUDORACHE. — Așa-i. (Îl trage a-

Jocul copiilor

Fără poze, fără jucării,
În lumina Soarelui de-amcază
Astăzi mă jucam între copii.

Cel mai mic cu țărână da în vânt,
Și râdea și nu voia să vază
Că și-o spulberă în păr și pe vestmânt.

Iar ceilalți, mereu mă întrebau
Despre lucruri neînțelese și înțelese,
Și răspunsuri ei nu așteptau.

Și cu toți de-avalma'n joc și Soare
Numai zâmbete și fără să ne pese,
Viața ne părea o sărbătoare...

Dar veni un alt copil în joc
Cu soldați de tinichea strălucitoare,
Și cu poze și cu cărți din iarmaroc.

Și n mișcarea lui meșteșugită,
Înșirându-și jucăriile în Soare,
Aștepta mirare și ispită,

Și copiii toți s'au tulburat,
Iar cel mic a plâns să-i dea și lui.
Să se joace-așa de minunat...

Și în urmă jocul s'a sfârșit
Cu soldați sfârșiți — și nimărui
Nici un pic de bucurie dăruit...

G. TALAZ

*) Din volumul „Soare”, apărut de curând.

— Gerard de Nerval —

FANTAZIE

Eu știu o tristă melodie și pentru ea aș da în dar
Intreaga muzică-a lui Weber, a lui Rossini și Mozart,
E-un cânt străvechiu, frumos dar jalnic, ce-i plin de dor și plin de plâns
El are doară pentru mine un farmec tainic și ascuns:

De câte ori l-ascult îmi pare că n'ntineresc așa deodată
Cu două veacuri și mai bine, că domn mi-e Ludovic cel drept,
Și parcă văd în depărtare un verde deal pe care-l scaldă
Lumina galben-purpurie a soarelui ce-apune 'n cet

Și un castel de cărămidă cu muchile zidite'n piatră,
Și cu vitralii mari, pietate cu roșietice colori;
Mărețe parcuri l-inconjoară, un râuleț în juru-i saltă
Și-i scaldă vechea temelie și cântă vesel printre flori.

În urmă văd, la o fereastră, la o fereastră 'naltă
O doamnă blondă, cu ochi negri apare'n vecile-i vestimente,
Pe care poate'ntr'altă viață eu am văzut-o vreodată,
Am cunoscut-o, și de-aceea de ea mereu mi-aduc aminte.

Trad. de OVIDIU PAPADIMA

fară. Incepe să se zărească puțin). Des-
fă-l tu Ioană la piept și freacă-l cu apă
rece. Stai c'aduc cu apă.

IOANA. — (câtând să-l desfacă la
piept). Da ce e chip, nu vezi cum și-a
zgărcit mâinele la piept.

TUDORACHE. — Dă-te la o parte.
(Se pleacă, îi desface pieptul și-l freacă.
Deodată însă se oprește. Se ridică. Către
Ioana misterios, cu emoție). Ioană are
banii la el. D'ăia și-a încleștat mâinele
la piept. Își fine banii.

IOANA. — (îngrozită) Aoleoo Tudorache.

TUDORACHE. — (cercetându-l) Mă
nea Ionifă... (îl sgâlțâie) nea Ionifă.

IOANA. — Ce face?

TUDORACHE. — Moare.

IOANA. — (cu înțeles) Tudorache...

TUDORACHE. — Hm!... (pauză lungă).

IOANA. Moare Tudorache?

TUDORACHE. — (nu răspunde, îl
cercetează).

IOANA. — Ce face?

TUDORACHE. — (nu răspunde, îl
cercetează).

IOANA. Are banii la el? ce faci?..

TUDORACHE. — Nimic. Aștept.

IOANA. — Aoleoo Tudorache ce aștepti? I-ai banii și hai să fugim.

TUDORACHE. — Îi luăm, fugim și
dacă nu moare repede și dă cineva
peste el. Poate mai are glas să ne spuie.

IOANA. Ia uită-te, nu moare,

TUDORACHE. — Se canonește (după
puțin). Tremură carnea pe mine. Mi s'a
ridicat părul 'n cap. Mă trec nădușelile.

IOANA. — Eu sunt jumătate moartă.

De n'ar da cineva peste noi.

TUDORACHE. (speriat). I-auzi, par-
că vine cineva. (ascultă).

IOANA. — (ascultă) Nu. Ți s'a părut.

(După o pauză). Tudorache scăpăm de
sărăcie. O să avem ce-i da și fetii.

Sfârșește-o tu.

TUDORACHE. — Femeie ai innebunit,
să omor omu!

IOANA. — Nu tot moare el.

TUDORACHE. — Păi să-l lăsăm să
moară.

IOANA. — O să așteptăm mult, se face
ziua și-o să dea cineva peste noi. (după
puțin). aD să nu-l lovești în cap Tudorache.

TUDORACHE. — (simplu) Îl înăbuș.

IOANA. — (apropiindu-se) Ai? Nu-
mai să moară. Mai bine strânge-l cu
hăerile pungii. Innoadă-i gâtul cum legi
gura la sac.

TUDORACHE. — (se lăsă în genuchi, Îl
apucă. Ioana se dă la o parte. Și-acoperi
fața. Bolnavii bdnogănesc. Tudorache

se ridică în sus, îngrozit). Nu-mi vine
fă Ioană, mi-e frică. (speriat). I-auzi.
Cine vine? (ascultă).

IOANA. — (ascultă) Nu-i nimeni.
Fosnește vântu în porumb.

TUDORACHE. — Nu, nu, am auzit cu
un glas, (ascultă).

IOANA. — (ascultă). Ți s'a părut. Nu-i
nimeni. (după puțin) Dacă mai aștepți
mult... ești un păcătos.

TUDORACHE. — Lasă-mă Ioană, la-
să-mă, îmi pierd mințile. Și de ce s'o mân-
tu, nu tot moare el. Și dacă moare nu-i
rămâne lui Lisandru. El n'o să fie al
nostru.

IOANA. — Dacă se face al dracului și
n'o mai ia pe Leana?

TUDORACHE. — Da... așa-i... Acu ce-o
vrea sfântu. (se repede asupra bătrânul-
lui. Luptă grozavă, gemete). Are mâinele
încleștate.

IOANA. — Rupe-i cămașa la piept.

TUDORACHE. — Taci... acum... (Bă-
trânul horcăie) L'am strâns. (speriat, î-
ngrozit) Apucă-i mâna Ioană că s'agață de
gâtul meu.

IOANA. — (i-ajută. Apucă mâna bă-
trânului) A murit?

TUDORACHE. — Așteaptă. Stai să se
scurgă tot viul din el.

(Incepe să se lumineze).

IOANA. — (plângând) Aoleoo te apucă
groaza. Cum i s'a bulbucat ochii. Hai
să fugim Tudorache. A murit, nu vezi
că i-a ieșit limba din gură.

(Se aude departe un huruit de căruță).

IOANA. — I-auzi.

TUDORACHE. — S'a sfârșit. I-am scos
punga. Ia băfu și desaga și la drum.

IOANA. — (la băfu și desaga și dă să
plece).

TUDORACHE. — Nu către sat. Înapoi
la târg. Să nu știe nimeni că ne-am în-
tors.

(Incepe din ce în ce să se lumineze.
Tudorache iese după nevastă-sa după ce
și-a mai aruncat o privire asupra mor-
tului).

Huruitul de căruță se aude din ce în
ce mai aproape. După câțeva vreme se
oprește și intră Lisandru).

PETRE CĂTUNARU

Cântecul mele

Scara se lăsă peste oraș în tapete moi
de umbră. Poetul Eliazar înainta cu
ochii închiși pe strada pustie, ținând în
brațe un violoncel. La porțile închise se
iviră grupuri de copii. Poetul se oprise
în dreptul unei case cu arhitectură me-
dievală și începuse să cânte...

Copiii răsăra de el, apoi plecară să se
joace. Dar violoncelul se subția în mâi-
nile poetului și se lungia, coardele se
deșirată către cer ca niște gHEME fer-
mecate, în nenumărate coarde de argint,
dineclo de colinele albastre...

Violoncelul poetului Eliazar devenise
harfă uriașă, pe care se plimbau mâi-
nile lui extatice, cântându-și poeziile
neînțelese. Inima lui doria ca sunetele
să se oprească sub geamurile nepătrun-
se ale casei înalte, dar ele alunecau în
mărgele de azur, pe coardele tremură-
toare ce ondulau și vibrau fugind ver-
tiginos dincolo de ceruri...

Copiii își lăsăra jocul și se apropiară,
Pe măsură ce se apropiau ei creșteau,
chipurile lor deveneau grave și de-oda-
tă deveniți oameni, se calcară de-alun-
gul drumului, ascultând... Deodată stra-
da se umplu de oameni. De prin case,
de prin cartiere îndepărtate coborâră
grupuri, grupuri și fantome omenesci
se lăsăra fără șgomot pe marginea dru-
mului, reculeși ca într'un templu.

Într'o clipă, orașul își închise porțile
și delo drumul tăcerii, care se risipi în
pălăpăiri de mătase neagră, peste gestu-
rile și șoaptele oamenilor.

Încetul cu încetul, orașul împietri.
Numai poeziile muzicale falfăiau gră-
bite peste capetele oamenilor.

Pe chipul poetului Eliazar se răsfrân-
gea lumina cerească a cântecului. Capul
i se desfăcuse de trup, din ochii lui ne-
vinovați mergeau două șiraguri de ru-
găciuni și mâinile plângeau înnebunit
oamenilor.

Decompunerea propriei lui ființe în-
spira milă; și cântecul lui, din margi-
nea cerurilor se plocă și cerea iertare
pe harfa de argint.

Și inimile oamenilor șovăiră o clipă
și iertară. În clipa aceea, grupurile se
ridicară, șoaptele și surăsurile alergară
pe străzi, trupul poetului Eliazar se
regăsi, harfa dispăru, dar în locul unde
fusese, se făcu vid, și vidul se estompă
cu negru...

În mijlocul oamenilor, poetul Eliazar
înaintă și urcă în casa cea înaltă, cu
arhitectură medievală.

Când ajunseră sus, oamenii se regă-
siră, începură să râdă și să glumească.

Pe măsuta scundă erau cupe înalte
de argint, cu vinuri rare. Oamenii se
serviau, își spuneau cuvinte de priete-
nie.

La poetul Eliazar însă, nu se gândi
nimeni. În jurul lui creșteau goluri ur-
riașe de piatră invizibilă.

O atmosferă de izolare se ivi între el
și lume. Încercă de câteva ori să se a-
propie de prietenia lor, dar nu isbuti,
căci oamenii îl ocoliau acum cu dispreț.
Iertaseră, dar nu uitaseră. Cântecul fu-
sesse de-asupra inimii lor și rămăsese în
ceruri.

Poetul Eliazar era foarte singur.

Dar în jurul capului lui înflorise un
cer de azur, pe care nu îl vedea nimeni.

SANDA MOVILA

Grădina lui Şpire

de PIERRE MAC ORLAN

Umbra catedralei se proiecta pe pajiştea Domkirchof, şi fâneţele, dealungul unui râu sărăcăcios, cu apă tulbure, coborau până 'n Rin, întins alene între fărături turtite.

Sub teii înalţi, tunşi milităreşte, fete îmbrăcate albastru, trandafirii şi alb, cu zorzoane la pantofi, aduceau, în apusul unei zile frumoase, nuii odihnitori ai virtuţilor burgheze. Clipa le arăta frumoase şi aeriene, ca pe nişte libelule cu multe indeletniciri. Taţii şi mumele, sub umbră, dovedeau că silvanul în furni, nu pândea la adăpostul crengilor, sărutând pământul. Parcul oferea, în genul, asucunzişurile-i cinstite, fără surprinderi.

Ghemuit pe o bancă, în umbra marelui catedral pe care luna plină o tăia cu foarfece în hârtie neagră, cineva cu înfăţişarea onestă şi tână cu mâinile încrucişate pe genunchi, se uita la fetele înălţându-se în vârful picioarelor ca să prindă 'n rachete, sus, mingile înaripate, cu paunglici aurite.

Pe cât îngăduia întunerecul să vezi, insul era îmbrăcat cu eleganţă. Un tricorn îi acoperea peruca pudrată; ciorapi albi prindeau pulpe frumoase turnate. Omul făcea cu bastonul semne în nisipul aleii. Aţintea pământul şi vârful bastonului, şi părea nepăsător la svârcolirile duduitorilor burgheze. Ce să mai zic, o atitudine desnădăjduită cu desăvârşire.

Gândurile singuratecului fură turburate de sosirea unui tânăr care găfăia, de mult ce alergase. Personajul, confortabil şi el, se prăbuşi pe banca de piatră, lângă melancolicul visător. Suspină. „Slavă Domnului, am scăpat”. Îşi prinse faţa în mâini. Cel dintâi îşi luă iarăş bastonul şi descrie în nisip curbe fără înţeles, dela dreapta la stânga, întocmai ca un pendul.

— „Vai, Meinherr, gemu noul venit, cu mâna la inimă, sufăr, sufăr mult. O să cad pe brânci, Meinherr. Apleacă urechea, o să-mi auzi inima bătând. Ascultă... ascult-o... Intr'o bună zi, sau noapte, o să-mi plեսnească pieptul... prea mult sufăr!”

— „Nu ştiu, Meinherr, răspunse cel lalt, dacă suferinţele mătale sun, crunte pe cât socoteşti. Sunt şi eu mâncat de jar în adâncuri, şi nu mă mai opresc la nenorocirile străine. Inima nu-mi bate ca a dumitale; dar, aplecându-ţi urechea, poţi auzi sângele şuerându-mi în tâmple. Intr'o zi, vinele peste fire întinse, au să se spargă şi atunci fi-va catastrofa ultimă, pe care o aştept, împotriva căreia zilnic lupt, ca un tejghetar.

Să uităm, Meinherr, reaua noastră soartă şi să privim, câtă vreme ne obladueşte umbra, nevinovăţia fecioarelor, cărora unii mai fericiţi de cât noi, au să le dea preşul unui dictam.

— „Opreşte-te, zise omul cu inima în dinţi, ai vorbit de umbră?”

— „Vai!” zise omul cu baston.

Apoi, tăcere turburată de gura

domnişoarelor. Şi în urmă, un glas matern chemă pe fetiţele risipite.

— „Meinherr, îmi dau seama cât de cât, că aceiaşi soartă ne apropie”, zise omul cu inima bătăioasă.

Rochiţele albe dispărură, îndreptându-se către un sunet depărtat de clopot, şi nu se mai auzi decât freamătul frunzelor.

— „Poate că, — şopti cel dintâi

Scrisoare

Ti-oi scrie cum n'a scris încă nimeni dar Ńchii tăi m'au privit jalnic

şi-acum ninge.. ninge.

Brăţările-mi sună scriind întocmai ca'n mers pe zăpadă clopoţei murgului tău, şi gândul mi se afundă în taina fulgilor ce-ţi stau poate prinşi de pleoape.

Poteca mea e așa de albă..

Anină murgului de gât clopoţei ca şi altă dată să vie ager prin zăpadă.

Şi bună vreme nu-ţi mai spun;

eu sunt mereu cu tine.

FLORICA MUMUIANU

In noaptea Invierii

Bat inimi tari in piepturi de arama.
Curg peste urbea ingropată'n flori
Chemări prelungi, ce'n uliţi se destramă
Şi sparg porţi de vremelnice'achisori...

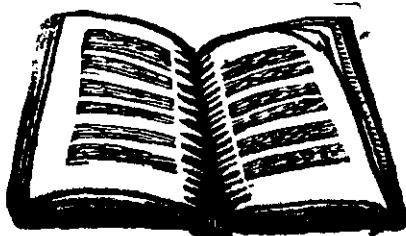
In albe stoluri cresc de pe pământ
Cântări către ţăriile cernite;
Se strâng ca stropi de foc în templul sfânt
Steluţele din ceruri izgonite..

Cum stau în noapte liniştit şi-ascult,
Au început pe rând să se strecoare
In casa mea icoane de demult
Şi'n pragul meu apar cu stropi de soare..

Căci vin cu cântece necunoscute,
Ce alinând în orice colţ pătrund
Şi din unghere pân'acum tăcute
Ecouri moi de catifea răspund..

Din sbor s'abat şi ingeri în cămară
Şi'n cor acum înalţă imnuri sfinte
Apare'n usă ca un stâlp de pară
Hristos cel înviat în noi vestiminte!..

MIHAIL A. DUMBRAVA

ocupant. — nu ştiu ce amar mă îndeamnă la vorbă astă seară — poate că numele meu nu-ţi spune nimic. Sunt Petre Schlemihl!”

— „Şi eu, Hans Grühl”, declară celălalt.

Petre Schlemihl se ploconi şi urmă: „Trebuie să-ţi spun că mi-am vândut Dracului umbra, par'că n'ai şti. Mi-am vândut-o din lăcomie într'o zi, la marginea mării, pentru că gologanul, pe care femeile îl simbolizează cu nesfârşită graţie, mi se părură oricărui s'fătorari omeneşti. O umbră nu-i mare lucru, când e să iscăleşti un contract. Am iscălit. Şi umbra, mi-am pierdut protectoarea relcilor apucături. Altă dată mă adăpostea umbra mea, precum astăzi umbra catedralei. Nu mai am adăpost împotriva-mi şi vieţuiesc umflând până la sminteală poruncile de fiecare clipă ale unei virtuţi înebunite.

Scrupule prosteşti m'au depărtat pentru totdeauna de faptura pe care o iubeam. Nu-ţi vinde umbra, Meinherr. Lângă ea, poţi privi în faţă binele şi răul, amestecându-le armonice. Fericirea nu există decât în amestecul priceput al acestor două principii. Un om fără umbră nu se dedă la speculaţii de asemenea soi”.

Hans Grühl, ascultând pe Schlemihl se ridicase şi umbla înfrigurat. Deodată ieşi din întunec şi se arătă în lumină. I se văzu, neted, umbra, întinzându-se ca o paiaţă nemăsurată alături. Hans Grühl făcu un salt prodigios şi se cufundă în întunec, iarăş.

— „Ai văzut?”

— „Ce?”

— „Umbra mea, nenorocitul!”

— „Ce noroc!” gemu Petre Schlemihl.

— „Noroc!” Hans Grühl rânji. O-dinioară, Meinherr, eram ca dumneata: nu aveam umbră, trăiam şi bine, şi rău, pe lângă traiul meu de azi. Mi-a cumpărat-o şi mie, al de ţi-a cumpărat-o. M'am rugat de el, mai târziu, l-am înjurat, alteori, şi, în cele din urmă, am mai făcut un târg, cu rezultatul pe care îl vezi acuma.

Mi-am luat înapoi umbra, zise Hans Grühl pe şoptite, în schimbul unui contract nou, cu semnătură de sânge, după obicei. De atunci, se agaţă de paşii mei, ca orice umbră cum se cade; dar, ia seama, la început am crezut, — astăzi ştiu bine, — că umbra asta nutreşte împotriva stăpânului ei, planuri cumplite. Mă tem de umbra mea, Petre Schlemihl! mă tem de umbra asta agresivă şi viclană. Se arată numai ca să mă afăţe şi să mă sugrume. Cel ce mi-a păstrat-o, a otrăvit-o şi sălbătecit. Duc după mine un ucigaş tainic, pândeste ceasul omorului, cântăreşte împrejurările prielnice ale atentatului, fie la raza lunii, fie la lumina vie a soarelui. Petre Schlemihl, să ne întoarcem la han, la noi, folosind umbra milostivă a caselor, mereu la dreapta.. Am băgat de seamă... Meinherr, cu sau fără umbră, ne-am prăpădit viaţa”.

(Din volumul „Malice”)

Traducere de ELENA PROTOPODESCU

Din trecut

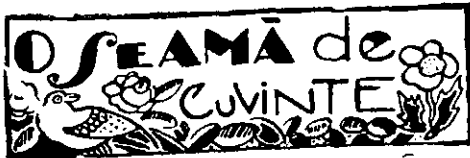
O! vis, ce-ai născut în azurul lui Mai,
Vis de iubire, molatic
Tu'nchizi strălucirea pierdutului rai,
Sub cerul Carpatic!

Tu, aurul holdei de suflet mi-ai prins!
De buză-mi amarul pelin;
De pieptu-mi, cu brâu-ți de Ilăcări încins,
Un greu mărăcin!

Pe ochi tu mi-ai pus ca să plângă oricând,
Cristalul din limpezi fântâni,
In trupu-mi, a macilor sânge vărsând,
Cu sacrele-ți mâini!

In giulgiuri de doliu nădejdea'mi îmbrac,
Alerg cu privirile'n jos,
Și-alături de mine se frânge pe lac,
Un chip de-albatros!

ARTUR ENAȘESCU

Henri Rochefort, celebrul pamfletar francez, provocat la duel de un scriitor cam certat cu gramatica, își formulă astfel condițiunile:

— Bine, primesc... dar ne vom bate cu otografia!

Doamna Corunel, o celebră femeie de spirit din secolul XVII, păstra până la adânci bătrânețe uimătoarea ei vervă satirică.

Intr-o zi ea făcu următorul compliment unei nepoate ale sale, prea fardată.

— Doamne, nepoțică dragă ce frumoasă mască ai pus!... Ți se zărește și fața prin dânsa!

Diogene fu întrebat de Alexandru cel Mare ce caută în cimitir. Filosoful răspunse:

— Caut oasele tatălui Măriei-Tale, printre cele ale slujnicei mele; dar sunt așa de amestecate că nu sunt în stare să le deosebesc!

Tristan Bernard jinu, într-o zi, câtorva tineri literați o prelegere asupra modului cum trebuie să se comporte când își citesc operele în fața publicului. Le destăinui o sumă de trucuri impresionante, apoi încheie astfel:

— Înainte de toate să nu uitați un lucru. Când terminați cu citirea, să salutați publicul cu un gest și să plecați pe vârful picioarelor.

— Dar de ce pe vârful picioarelor?
— Ca să nu deșteptați pe nimeni din somn!

Balzac spuse lui Champfleury:

— Știi că îmi sămănași, foarte mult; sunt mulțumit pentru dumeavoastră de această asemănare!

Zenzis fu imputat că prea mult zăbovește cu facerea portretelor. Pictorul răspunse:

— E drept că-mi trebuie mult timp pentru facerea portretelor dar le și pictez pentru lungă vreme!

RUD. A. KNAPP

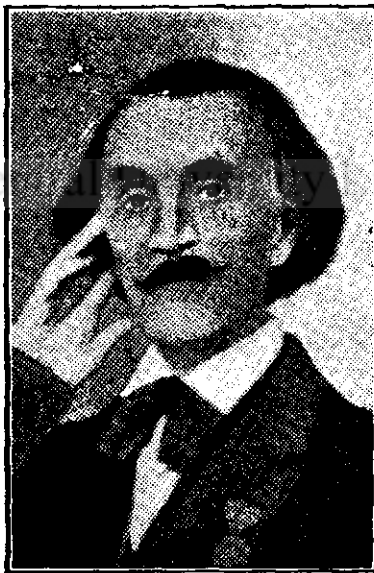
Grigore Alexandrescu

(1812 — 1885)

Gr. Alexandrescu a fost recunoscut de istoria literară ca cel mai mare poet român până la Eminescu. Deși în timpul vieții sale el nu s'a bucurat de popularitatea pe care a avut-o de exemplu, Bolintineanu în Muntenia sau Vasile Alecsandri în Moldova și în tot cuprinsul românismului; astăzi însă putem mai ușor să valorificăm opera acestui poet de mare talent. S'a născut în 1812 la Târgoviște în orașul unde văzuse lumina zilei Eliade și V. Cârlova. După ce urmează studii particulare în orașul său natal, trece la liceul Sf. Sava unde are de profesor pe I. Eliade Rădulescu.

Gr. Alexandrescu n'a avut fericirea să-și completeze studiile literare în străinătate, așa cum făcuseră toți fiii de boer de pe acea vreme, care aveau predispoziții pentru literatură sau știință.

În schimb însă, prietenia inimosului profesor francez Vaillant îl ajută să aprofundeze literatura clasică franceză pe care o cunoscuse și mai înainte în traduceri grecești. Influențat la începutul activității sale literare de romantismul francez (Lamartine) Gr. Alexandrescu devine mai târziu cel mai veridic reprezentant al clasicismului la noi.

GRIGORE ALEXANDRESCU

Această trecere dela influența romantică la cea clasică o face poetul prin intermediul lui Boileau, după ipoteza lui Pompiliu Eliade. Dar desigur această tranziție dela o școală literară la alta, poate fi datorită mai degrabă evoluției sufletești a poetului ce trece dela o perioadă de tinerețe literară la una de maturitate literară.

Gr. Alexandrescu trăește mai mult în conștiința românească ca fabulist, decât ca poet liric. E drept că în direcția fabelei ci a creației două-trei capodopere care deși sunt influențate de modelele maestrului tuturor fabuliștilor, La Fontaine, totuși prin originalitatea poetului român, trăesc independent de modelele lor; iar una din ele, „Toporul și pădurea”, după afirmația criticilor noștri, se ridică deasupra lor. Puternica originalitate a poetului apare însă în opera sa lirică. Aici Grigore Alexandrescu e stăpânit de o inspirație superioară, Sentimentul religios, și mai ales cel umanitar din poema sa „Anul 1840” sunt sim-

țiri nouă pentru generația poezilor români din prima jumătate a veacului al 19-lea. Prin ele Gr. Alexandrescu se ridică cu mult deasupra contemporanilor săi. Bine înțeles acest merit constă în realizarea artistică a sentimentelor și nu în noutatea ideologică a lor.

De ce oare acest profund poet, care după cum am spus mai sus, a fost superior lui Alecsandri, nu a putut pătrunde în conștiința românească și nu s'a bucurat de o mare popularitate ca Bolintinești și le trimite lui V. Alecsandri.

Explicația se poate da în mai multe senzuri. Gr. Alexandrescu a fost prin excelență un gânditor profund. El a tratat de multe ori în poeziile sale teme ce nu erau în legătură cu frământările contemporanilor. În afară de aceasta, forma poeziilor sale era destul de greoaie și difuză. Contemporanii l-au respectat și i-au recunoscut talentul, dar nu l-au înțeles.

O altă ipoteză, admisă și de alții, că Gr. Alexandrescu, n'a cunoscut poezia poporană și nu s'a inspirat din ea, vine să colaboreze și ea la celelalte acuze, dar în nici un caz, nu este cea mai principală. De altfel Gr. Alexandrescu a fost și el admirator al poeziei poporului și cu ocazia excursiei pe care o face la mânăstirile de peste Olt, culege cântece bătrânești și le trimite lui V. Alecsandri.

Când publicul românesc are prilej să cunoască poezia eminesciană atunci și Gr. Alexandrescu este înțeles și apreciat în adevărata lui valoare.

Generațiile dela 1840—1848 erau preocupate mai mult de faptele istorice, de evenimentele politice cotidiene și în acest sens poezia patriotică a lui Bolintineanu și Alecsandri, vorbea mai bine acelor suflete sbuciumate de soarta vitrigă prin care trecea țara lor.

GII. CARDAȘ

SPICUIRI BIBLIOGRAFICE

A. — OPERA, EDIȚII :

1) *Eliezer și Neftali, poemă tradusă din Florian. Poezii de ale d. Gr. Alexandrescu*, București 1832.

2) *Alzira sau Americanii, tragedie în 5 acte din Voltaire*, Buc. 1835.

3) *Poezii ale d. Gr. Alexandrescu*, Buc. Ed. Carcalechi, 1838.

4) *Poezii ale lui Gr. Alexandrescu*, Ediție completă, Iași Ed. Cantora foii sătești, 1842.

5) *Meropa din Volter, traducere*. Buc. 1847.

6) *Suvenir și impresii, epistole și fabule*, Buc. Rosetti 1847.

7) *Meditații, elegii, epistole, satire și fabule*. București. Edit. Rasidescu 1865.

8) *Povești albastre, după Eduard Laboulaye*, Buc. 1873.

9) *Scrieri în versuri și proză, cu un portret și facsimile*. Buc. Edit. Socec, 1893.

10) *Meditații, elegii, epistole, satire și fabule*, Iași Ed. Șaraga.

11) *Scrieri în versuri și proză*. Buc. Edit. Minerva 1902. Cu o prefață de G. Coșbuc.

12) *Poezii, epistole, satire, fabule, epigrame, traduceri, cu o culegere asupra vieții și operii poetului și însemnări de Em. Gârleanu*. Biblioteca p. toți, Buc. 1907.

13) *Poezii alese (Autorii români moderni)* cu o prefață de M. Dragomirescu, Ed. Casei Școalelor, Buc. 1921.

14) *Scrisori în „Convorbiri literare” 1885-1886* pa. 801 epg.

Clasicism și romantism

Călătorul

Critica și istoria literară, cele două discipline cu o delimitare atât de precisă, au îndurat împreună din capul locului un destin foarte neprielnic.

Critica s'a simțit întotdeauna datoare să „descopere” geniile, iar istoria literară să „găsească” precursorii. Cea dintâi luând-o înaintea timpului, cealaltă mergând în susul lui au privit câteodată manifestarea artistică drept o regiune minieră, în care ar fi vorba să se facă sondajii norocoase. Aflarea punctului eruptiv, a pasionat aceste două discipline mai mult de cât determinarea pentru istoria literară a ritmului într-o evoluție literară ce s'a scurs, sau de cât determinarea unei valorificări estetice în ceea ce privește critica.

Găsirea precursorilor, spre pildă, e o valabilă operațiune de istorie literară, dar nu inventarea lor numai și numai spre a spune altfel de cât alții.

E mult mai ușor să faci un lucru nou, de cât să faci unul mai bun de cât alții.

De câțva timp se dă o luptă aprigă în Franța cu privire la desemnarea adevăratului precursor al romantismului: Rousseau sau Fénelon? La drept vorbind e mai mult o intenție de a îndepărta pe Rousseau de la locul de „onoare” și de a-l aduce pe Fénelon, într-o cât uzurparea faptuită de Rousseau trebuie îndreptată. René Lote (*De Fénelon à Rousseau* 1908) îl arată pe Fénelon ca izvor al visului umanitar; Ernest Scillièrre (*Le mal romantique*, 1908) îl consideră pe Fénelon ca pe un sfânt precursor al romantismului; Henri Brémond (*Apologie pour Fénelon* 1911) ni-l înfățișează pe Fénelon ca pe un adevărat profet literar; iar Albert Chérel (*Fénelon au XVIIIe siècle en France*, 1917) crede că Fénelon era un spirit întors mai mult spre viitor de cât spre trecut.

E vorba de alte cuvinte de o erupțiune Fénelon, mai puțin violentă poate, de cât aceea a lui Rousseau, dar în tot cazul regulată și persistentă.

În ultimul timp Albert Schinz (*Fénelon, critique littéraire, précurseur*, publicat în *Revue de Cours et conférences* Nr. 7, 1926) încearcă să dovedească și el romantismul „avant la lettre” al lui Fénelon.

Albert Schinz susține, că prima idee, în legătură cu întoarcerea sau revenirea la sânul naturii a omenirii contrafăcută sufletește de către civilizație, nu e a lui Rousseau ci a lui Fénelon, care cu vre-o câteva decenii mai înainte susținuse aceasta în discursul său de recepție la Academia franceză (1693). Revenirea la natură, deși Fénelon este cel dintâi, care să fi susținut aceasta, aparține totuși lui Rousseau, într-o cât acesta din urmă nu s'a mărginit numai să prindă ideea într-o formulă, cum au făcut și alții cu mult înaintea lui Fénelon, ci toată opera lui Rousseau cu toate problemele, pe care le suscită, respiră sinceritatea, goana după firească și lupta împotriva acelei vieți scrobite de uzanțele protocolare a scriitorului curtean prin definiție.

Cu toată glorioasă încercare a unora spre a ajunge de derousseauizarea romantismului, solitarul de la Charmettes rămâne unul dintre pionii cei mai autentici ai acestuia. Rousseau a fost cel dintâi, care a evadat din lanțurile poleite ale unei forme de viață ce o amenința să se înăbușe sub fardul sterp și mincinos al unei atitudini. Tot el este acela, care a spus că se apropie de opera lui Descartes ca de niște tomane

frivole și a blestemat cordial tot secolul al XVII-lea.

Fără să fi fost un poet, Rousseau inaugurează, prin acea iluminare interioară, grație descinderii în propriul său eu, individualismul, una dintre cele mai crâncene cuceriri ale spiritului uman. El este primul teoretician al subiectivismului, punctul genetic al romantismului în procesul său de exteriorizare estetică fiindcă dela Rousseau începe zidirea acelei mentalități cu adevărat nouă. Înaintea de Rousseau pentru cei ce nu erau oameni simpli sau prea credincioși, viața era ca o întocnire savantă în care fiecare era chemat să se amuzeze, fie tolânindu-și sufletul într-un confort alintat de un confort secular, fie contemplând de sub perucă grație unui pas de menuet cu aceeași privire rece ca și corectitudinea sau „regulele” unei opere de artă. Toți respirau viața filtrată prin rațiune și condusă de interes. Interesul și rațiunea erau cei doi pinteți ai vieții. Rousseau aduce în locul acestora flacăra unui sentiment viguros, ce izvorăște din afundurile sufletului omenesc și care sparge formele de comprimare ale expresiunii din veacul al XVII-lea. În locul stilului grav și simplu își face loc stilul tumultuos „care aprinde hârtia” pe care se desfășoară, după cum mărturisesc destinatarii corespondenței sale particulare.

Această mentalitate nouă a deschis zăgazurile romantismului de mai târiu, nu ideaiunea sa estetică rămasă aproape aceeași ca și a veacului al XVII-lea, adică aristoteliciană în esența sa, cum era și a lui Fénelon.

Într'adevăr în „Lettre à Monsieur Dacier, secrétaire perpétuel de l'Académie, sur les occupations de l'Académie” (cap. X Sur les anciens et les modernes), Fénelon constată, că cei vechi posedau simplitatea naturii și de aceea trebuie prețuiți, pe când modernii au mai multă eleganță și ingeniozitate, dar în tot cazul destulă superficialitate.

Pentru Albert Schinz, spre pildă, unul dintre restauratorii lui Fénelon, paralelismul acesta ar avea următoarea soluție: Romantismul însemnând întoarcerea la natură, trebuie să iubim pe cei vechi, adică pe clasici, căci ei sunt mai romantici (op. cit. p. 596). Iuferența e în tot cazul originală.

În artă, zice Fénelon, ornamentul să nu fie numai ornament, ci ornament natural. Îl ține de rău pe Racine pentru povestirea morții lui Hippolyt dela sfârșitul Phedrei. Coturnul, subliniază Fénelon, nu trebuie să altereze imitația naturii adevărate. Are unele rezerve și față de Molière pentru unele abateri dela simplitatea clasică, mai ales când forțează natura și părăsește verosimilul.

Pentru Albert Schanz această continuă invocare a naturii însemnează un element romantic.

E ciudat cum imitaționismul acesta al naturii, care constituie întreaga estetică a lui Aristotel, și care altoită cu elemente platoniciene devine estetica lui Plotin, ca și a tuturilor eclecticilor, a Renașterii italiene, ca și a întregului veac al XVII-lea mai poate surprinde pe cineva astăzi, când e vorba de un adept al celor vechi în faimoasa „Querelle des anciens et des modernes”.

Nici Rousseau nu putuse părăsi aristotelicismul estetic, pe care îl demonstrează neconștient și în „Sur les spectacles” sau „De l'imitation théâtrale” și în „Essai sur l'origine des langues” sau „Dictionnaire de musique”, ca să nu ne mai oprim la deseale sale reveniri din

La fiecare pas am sângerat
Sbătându-mă prin spinii din drumeaguri
Și-am năzuit mereu, ca fermecat,
Cu mersul meu cel aspru să străbat.
Tot altele și alte noi melcaguri.
Și nu mai știu mână de care dor,
Pe lume-am fost eternul călător.

—Așa'mi fu dat—Ursita mea și-a ta e—
Tu ca și mine ești numai drumarul—
Un drum cu altul pururi se'ntretae
Și la răspântii suflete'n vâpae
Ard dornice să'și scuture amarul
Și'n drumuri noi tot altele se duc
Asemenea cu sufletu'mi haiduc —

— Lăsați un dor la fiecare spin
Și'n flori lăsați visări de-odinioară,
—Nu le-am putut păstra sârman străin—
Și-am auzit în urma mea suspin
Și trandafiri și spinii se usură
—Plângând tot merg și amintiri îmi torc
Și nu'mi stă în putere să mă 'ntorc,

—O, la început nădejdiile cântau
Mereu 'nainte 'ndemnându-mi pasul.,
Curând rânile-mi multe sângerau
—Dar nu-i îngăduit pe drum să stau —
Și nu mi-a fost îngăduit popasul.
—Pe-obraji sudorii și lacrimi se preling;
În suflet, vai, nădejdiile se sting.

Și spun că drumu-aicea nu-i sfârșit...
—„Ne vom trezi'ntr'o lume mai înaltă!”
Tot călător, în veci, neostenit?
Mi-e somn și sânt atât de obosit!
Cum să mai merg și'n lumca ceialaltă?
...Adorm curând.. De-am fost pe lume
/drept,
O, Doamne fă să nu mă mai deștept.

EUGEN VICTOR

acea uriașă corespondență ce ne-a rămas dela el.

Imitaționismul estetic este preconizat așa dar și de Fénelon și de Rousseau. Puritanismul protestant al lui Rousseau ca și catolicismul clerical al lui Fénelon îi făceau pe amândoi să nu admită înfățișarea pasiunii imorale în artă.

Fénelon ca și Rousseau nu admiteau și blamau tragedia care înfrumusețază pasiunile funeste, care ne strică sufletele înduioșându-ne pentru o femeie ca Phedra. Aceasta nu l-a împiedicat pe Rousseau să scrie „La nouvelle Héloïse” unde pasiunea este singura rațiune de a fi a omului.

Nu trebuie să uităm apoi că Rousseau și nu Fénelon spuseseră că obiectele utile considerate numai ca atare n'au nimic de împărțit cu opera de artă.

„Ca imitație nu trebuie să se exercite, de cât asupra obiectelor utile, aceasta e un bun precept de morală, dar nu o regulă poetică; căci există foarte răușite opere, al căror conținut nu prezintă nici un fel de utilitate, așa e „Oedip” al lui Sophocles. (Corespondența, scrisoarea LXXIX).

Mentalitatea sa nouă are străfulgerări de acestea, dar estetica tradițională în genere îl fură, fiind ajutată mai ales de puritanismul său protestant.

Fénelon; slujitorul bisericii este mai

ales cel mai înverșunat dușman al amărului profan.

„Le greci, scrie Fénelon „tragedia era independentă de amorul profan. Spre pildă, Oedip al lui Sophocles, nu are de loc această pasiune străină subiectului..

Racine a căzut în acest inconvenient compunând Phedra sa: el a făcut un dublu spectacol, adăugând Phedrei furioase pe langurosul Hippolyt în contradicție cu adevăratul său caracter. Ar fi trebuit să lase Phedra singură în furia sa... Dar cei doi poeți tragici ai noștri, care merită dealtminteri cele mai mari elogii, au fost trăcări de curent; ei au cedat gustului pieselor romanțioase, care prevădaseră. Moda acelu „bel esprit“ agrementă cu dragoste orice împrejurare; toată lumea își închipuia, că era imposibil să înlăture plicuseala timp de două ore fără ajutorul vreunei intrigi galante; convingerea tuturor era că trebuie să te plicusești la un spectacol oricât de mare și de pasionat ar fi fost, dacă nu apare un erou languros, spre a întrerupe acțiunea.. Racine care a studiat marile modele ale antichității, întocmise planul unei tragedii franceze a lui Oedip, după gustul lui Sophocles, fără a mai amesteca vre-o intrigă „posițișă“ de dragoste, ci urmând simplitatea grecească. Un astfel de spectacol ar fi curios, foarte viu, extrem de rapid și deosebit de interesant; poate că nu va fi aplaudat; dar va mușca, va storcea lacrimi, etc.

Autorul acestor rânduri este socotit romantic de către Albert Schinz.

A lua atitudine împotriva prețiozității contemporane clasicismului și a elimina dragostea din opera de artă în forma celei „mișevric de Precieuses“, nu însemnează oare cel mai autentic clasicism, ba chiar cel mai pur clasicism grec?

Toate acestea însă constituie pentru Albert Schinz, elementele artei viitoare „et qu'on peut resumer en un mot; Romantisme“ (p. 601).

Sar părea, că toată argumentarea profesorului Albert Schinz se rezumă pe o eroare inițială și anume, că nimeni nu ar fi văzut până acum raportul teoriilor emanând de la partizanii celor vechi cu teoriile întoarcerii romantice la natură și în felul acesta numai priaul romantic oficial, Rousseau, să nu fi putut de cât să adopte formula imitaționismului în estetică.

François de Salignac de La Mothe-Fénelon, care a văzut lumina zilei într'un castel din Gasconia, ajunge repede grație condiției sale sociale și a însușirilor sale sufletești conducătorul „piritual la Curtea franceză al acelei grupe de oameni alese din preajma ducelui de Chevreuse și de Beauvilliers și chiar a doamnei de Maintenon. La 38 de ani devine preceptoul ducelui de Bourgogne. Peste 4 ani e membru al Academiei, iar la 1695 după 2 ani, arhiepiscop de Cambrai.

Înainte de a fi numit educatorul ducelui de Bourgogne, Fénelon este convertit de către d-na Guyon la quietism. Doctrina aceasta, pe care d-na Guyon a explicat-o în „Moyen court et très facile de faire oraison“ consistă din renunțarea în cultul creștin la orice plastică procesională și la orice raționalizare teologică. Trebuie să simți atunci când crezi prezența lui Dumnezeu, care te cuprinde și te purifică.

Să nu încerci să îți închipui sau să-L înțelegi.

Fără rugăciuni cu glas tare, fără neliniști și eforturi ale spiritului să te împărtășești cu Ființa divină. Numai astfel sufletul despărțit de trup în timpul vieții aduce pe om într-o puritate absolută, când totul e tăcere și plenitudine în același timp. (G. Ascoli, Le dix-huitième siècle, 1924).

MENTIUNI CRITICE

A. COTRUȘ: *In robia lor*, „tipografia Corvin“, Arad, 1926.

Trăește în poezia d-lui Cotruș destinul unui leu din Numidia închis în cușca cu gratii a unui circ roman. Sau, ca să coborâm, cu acvilele în Dacia, soarta unui vultur plesuv prionit pe stâncă de gală a unui parc senitorial. Sau, de oarece am amintit de vulturi și nu suntem chiar așa departe de Caucaz, un soi de Prometeu, devorat de propriile-i năzuinși:

*Ca pe-o pâine caldă mi-am mâncat
în lungii drumurilor: inima....*

e, cu ecou de anticitate, un vers dintr'una din poemele așa de tipice, ale lirismului d-lui Cotruș: „Mi-am deschis ferestrele spre toate orizonturile“.

ARON COTRUȘ

Această patimă peregrinantă, care alcătuia și fondul anteriorului său volum de „Versuri“ constituie și leit-motivul acestui nou volum. Cu deosebirea că la accentele de aspirație din trecut, precum acele tentaculare apeluri din „O plecărilor, plecările“..., în volumul de față, poetul se oprește și se apleacă puțin peste ochiul

Fénelon este câștigat pentru această propagandă, pentru care părea un discipol predestinat, grație misticismului doctrinei făurit, din tandreță infinită și absolută puritate, întrucât firea sa tandră dar poate și vanitatea omenească; suplețea dar și seducțiunea însușirilor sale literare, de care nu era străin, îl făceau să nu renunțe la o glorie spirituală, dacă nu a sa proprie, cel puțin a bisericii din care făcea parte.

Quietismul acesta a fost socotit grație întoarcerii către propria ta ființă prin interiorizare, nu prin formalism dogmatic, ca un prim, element romantic, iar Fénelon, un precursor.

SCARLAT STRUȚEANU

de fântână al acestui destin, în taina căruia trimite câteva lumini indiscrete.

Din acest examen al sufletului, d. Cotruș realizează câteva poeme de d'alectică genealogică, am spune, în care retorica d-sale împrumută accente din cele mai patetice.

Și iată, atunci, începând așa de neliniștitor poema liminară a volumului: „In robia lor“:

*Ce tainice, străvechi, nebiruite, vii
[porunci*

*haine
Se războiesc în trudnicele-mi vine,
De nu găseșc un loc în care să mă simt
la mine?*

Și peste această întrebare, altele acumulate, ca treptele de piatră ale unui trecut pe care iscoditoarea râvnă a poetului năzuiește să urce spre cunoașterea de sine:

*Au fost străbunii-mi hoști de cui?...
Au fost ciobani pribegi,
Stăpâni, fără hârtii de stăpânire pe
[pământul*

*fără întregi?...
Au fost haiduci năpraznici, ei,
Ce-și prclungesc acum, pe drumuri fără
[zări*

*Prin pașii mei,
Sălbaticieie bucurii
Și sbuciumul vieții lor vijelioase și
[pustii,*

*Și aspra râvnă de-a fi slobozi...
Și neînvoinsul dor de-a pribegi?!...
Sătul de ale șesurilor bucurii mărunte,
Când ure pe munții lor, mă simt un
[munte...*

Și acest orgoliu al poetului, din ultimile două versuri și permanenta preocupare de sine și necurmata năzuință către obârșile originare către cetatea de piatră a strămoșilor, revine ca un gând alintat, de nemărate ori în versul său în aceeași poemă programatică:

*Și merg, și merg, și merg,
Pe cărări înguste spânzurate pe
[prăpastii
Pe unde au trecut aprinși de prea
[inegoiat*

*belșug de sănătate,
Sau cu plete de argint,
Ducându-și viața în cușitele din brâu,
In vremuri de demult — străbunii...*

sau în o alta, din aceeași spiță: „Spre culmi“:

*O munte, tu biserica, moșia, casa mea,
Pe culmea tă'n nemărginire mă desmăr-
[ginesc...*

*Acolo sus, stingher,
Respiră trupul meu și sufletul
De-asupra legilor de fer,
De-asupra sbuciumului pământesc...*

Vorbeam la început de soarta unui vultur prionit. Și d. Cotruș, surprinde tot tragicul acestei situații: Această năzuință, acest elan de ascensiune este — în fond — și el tot o robie. Căci printr'insul vorbește imperativul tuturor atavismelor, a căror

tiranie neutralizează sufletul personal al descendentului. Poema se și sfârșește cu un tablou a cărui ingeniositate nu o pot îndeașuna sublinia. El este de o grație cu atât mai accentuată cu cât deschide în roca acestor versuri dure, corola unui zâmbet feminin :

*Frumoasa mea de fiecare gând,
Vrăjitoare palidă de patimi,
Mă vei putea tu oar'opri din drum pe
totdeauna?!...*

*Ori poate mă vei opăci, doar de-azi pe
măine*

*— Stăpân și rob vremelnice —
Ca pe străbunii-mi furtunatici vre-o
hangiuță
oacheșe, 'ndrăcituță,
La răscurțile primejdiilor mari,
La hanurile chefurilor lor păgâne?!...*

Intrebări, mai la urma urmei, naturale : Căci un rău prin alt rău se scoate și demonul peregrinației n'ar putea fi biruit decât de vreun „dimon” de femeie. Samson aspiră, în chip firesc după Dalila. Care ar fi câștigul acestei substituiri de rebiu, iată o întrebare gratuită.

Poetul trebuia să și-o pue ca să sfârșească admirabil o poemă de felul ei, aridă, Căci numai schițată această probabilitate și fantoma restricției ancestrale apare :

*Din fund de vremi un crunt străbun se
uită lung și muștrător la mine,
Ca dintr'o cadră d'entumeric
De pe-al veacurilor zid nefermuriț,
[feerie...]*

*Codrii se frământă parcă străbătuți de
milioane de vedenii...*

Insă oricât de încheșată și de interpretabilă ar fi această poemă programatică, nu trebuie să nedreptățim și celelalte aspecte ale poeziei d-lui Cotruș. Desigur d-sa este unul din cei mai unitari poeți de astăzi, a cărui personalitate o desprind dintr'o sută. Nu înseamnă însă că această unitate de temperament nu oferă și varietate.

Sunt, întâiu, în poezia d-lui Cotruș calde accente de umanitate, o comuniune dela sufletul său la sufletul anonim, o nevoie de a se dăru, de a întinde „oricând și oricărui” o mână albă de frate sau o înțelegătoare privire pentru anonimul — ocaș? rege detronat? nebun? martir al dragostei de oameni? — ce trece drapat în manta misterului său :

*O, l-am simțit cum trece sigur de
[iubirea-mi,
Pe sub privirea-mi ostenită și frățească,
Ca pe sub o nevăzută poartă de triumf...*

Sunt apoi admirabile miniaturi, pasteluri simbolice, în care excelează d. Cotruș, precum a „firului de iarbă”, a „mărului” sau acel tablou al „Copăcelului” pe locul unde a fost un codru uriaș odinioară :

*Ca la un prieten așteptat mă uit pierdut,
la el...
Și cum mă uit, orbit și beat de soare,
Aud și văd par'că prin vremuri
In freamăte prelungi titanica pădure
vliitoare...*

Sunt apoi imagini din pustă — o altă specialitate a robustului său temperament poetic — ca în acea cochetărie a mânzelor :

*Din când în când în față-mi s'opresc...
Și — majestoase,
Dulci mă priveșc, asemeni femeilor
frumoase...*

Sunt, în cele din urmă, ca o urmare fi-

reasă a neastâmpărului vagoabnd, poemă de regret în marginea celor 20 de ani și a trufiei lor, când nu te-ai apleca semeț din cale afară „nici pentru a ridica de jos un sceptor de împărat” ; pe tema „tinereței”, sau în ritm de romanță, tema mai generală a zădărniciiei, care dela Ecclesiast și până astăzi, a fost cântată, pe felurite strune :

*În neguri aleargă în suiere prelungi
Trenuri ce nici când nu poți să le
[ajungi,
Gânduri ce nici când nu poți să le
[ajungi...*

*Și tu'n așteptare nu simți și nu vezi
Cum gara se'ngroapă în grele zăpezi,
In albe, și triste, și moarte zăpezi,*

*Un clopot în noapte răsună amarnic...
O, ce mai aștepți, tu copil ulițarnic...
Totu-i zadarnic, zadarnic, zadarnic...*

Insă „copilul ulițarnic” pe care-l glorifică întreaga poezie a d-lui Cotruș, e prea mult strănepotul acelor pribegi păstori, pentru ca să nu-și înceapă din nou, — neobosit Ahasver — peregrinația în ciuda tuturor avertismentelor și a vârstelor :

*Văd calea înainte-mi în prăpastie căzând
Și totuș,
Lacom calc
Și într'acolo merg...*

Transhumanță ancestrală, tiranică, în robia căreia d. Cotruș se complăce dar pe care și-a atenuat-o, robind-o la rândul-i în poeme de o necontestată vigoare.

PERPESSICIUS

CURIER BIBLIOGRAFIC

AGATHA GRIGORESCU : *Muguri cenușii*, tip. „Răsăritul”, 1926.

Autoarea „Armoniilor Crepusculare” iubește manifestul în versuri — fie și cu prețul tăgăduirii lui. A fost mai simplă sau mai dramatică soarta apostolului Petru care s'a lepădat de Iisus? În primul volum, autoarea mărturisea un cult pentru „vechii autori” — în timp ce poezia d-sale schița câteva veleități picturale. În „Muguri cenușii” va fi vorba — după manifest — de „simțire trudită” pe care autoarea o va exprima cu „o pană muiață în tristețe”. La dreptul vorbind, sunt în aceste versuri nenumărate teme elegiace, deci triste, se vesteșc iriși, crizanteme, răsar — fierbinți mărgăritare — lacrimile, etc., etc. — Insă toate aceste atribute au o rezonanță înfundată, ceva din soarta mugurilor bătuți de brumă. Se pare că d-șoara Agatha Grigorescu nu și-a deslușit încă un drum al său propriu. Dacă în prima plachetă erau vizibile influențe minulesciene, în aceasta o împletire diversă, în care din nefericire, anumite accente, vin parcă dela Bolintineanu și confrați :

*Căci visul, soare,
E pentru unii,*

*Înreg himanul
Isbăvitor,
Fără de visuri
Prea-i tristă viața,
Prea suntem numai
Lut pieritor...*

Din când în când, în tehnică și în scepticismul dominant, sunt pare-se influențe din poezia de resemnare a d-lui Densușianu. Cred însă că tot pastelul e, deocădată, coarda d-sale :

*Magia blândelor amurguri
S'a prins de ramuri și de flori.
Într'o risipă de culori
Ard înălțimile pe ruguri.*

*Prin cercuri albe de argint
Iși plimbă Dunărea oecia,
Ducând în unde nostalgia
Atâtor ceasuri ce ne mint.*

Sau cine ar putea contesta o anume grație presimțirilor din „Primăvara” !

Impresia totală e însă deficitară. Sunt cărți care se sfârșesc — citite — prea repede ! Sunt însă, altele, care nu se mai termină. Sau într'o formulă mai practică : concentrare și iarăși concentrare. Concentrările premerg mobilizărilor și acestea războaielor.

AL. NEGURA : *Sărmanul pescar*, versuri, tip. Corvin, Arad, 1926.

Propriul — dacă se poate spune de pe acum ! — versurilor d-lui Al. Negură este imagina, fie simplă, fie desvoltată în simboluri.

Niciuna nu se ridică însă la acea fericită imagine a crinului :

*Potir de ceară,
Când te aprinzi în nopțile cu lună,
In straturi adumbrate din grădini,
Ești parcă un Isus printre măștini,
Când s'a rugat în noaptea de pe urmă,
Ca o fantomă albă ntre ruini.*

Cum însă fantazia nu este lotul d-lui Al. N., imagina îl vizitează foarte rar. Cât pentru restul poeziilor d-sa trebuie să evite reminiscențele, în special cele din poezia d-lui Cotruș :

*M'am dărămat, incendiind iluzii,
M'am risipit ca fiecare vânt...
Și din podoaba omului, sunt astăzi
O umbră încălușată, de pământ.*

HORIA PETRA-PETRESCU : „Meșterul Nicu” (Povestire din viața pictorului Nicolae Grigorescu), (Bulet. 39 al desp. Sibiiu al „Asociațiunii”) Sibiiu, 1926.

În paginile modeste ale unui buletin al „Astreii” d-l H. P.—P., a cărui activitate culturală, — ca secretar al „Asociațiunii” din Sibiiu, ca redactor al revistei „Transilvania”, ca publicist neostoiat și iscusit alcătuitor de calendare este din cele mai laudabile, povestește în chip de „lectură pentru șezătorile literare, la sate și orașe”, din viața pictorului Nicolae Grigorescu. Sunt începuturile dela Agapia, cu prietenii duioase și mai ales cu stăruitoarea muncă a pictorului care nu se gândește decât cum să plece la Paris să se desăvârșească. Lecție de energie, povestirea e o utilă lectură pentru popor.

EUGENIU SPERANȚIA : *Sub nimbul familiar*, Ed. libr. Diecezana (Bibl. Semănătorul), Arad.

Sunt în acest volumaș două soiuri de istorioare. Unele cedând intenției morale — un naufragiat al vieții salvat de talismanul unei cărți, un maniac colecționar de chibrituri, — povestiri stângace

tocmai din pricina axei de subînțeles pe care le-o implântă autorul. În schimb, ce naturale, simple și pline de poezie, acele schife, mici poeme în proză, scrise fără de vreun gând ascuns, precum „În fața necunoscutului”, cu alarma vrăbiilor în fața ferestrelor tainice sau, mai ales aceea admirabilă ironie din „Bustul de marmoră”, conversiunea unei soții care comandă bustul răposatului ei soț unui sculptor în brațele căruia și cade: „Iar maestrul o aștepta. Soția bustului de marmoră nu era însă de marmoră. Era caldă și brună; ochii ei aveau scânteceri și pleoapele se plecau ades, acoperindu-i cu gene lungi. Obrajii erau netezi ca marmora... Numai vălul negru ce-i cădea din creștet amintea că e soția bustului de marmoră...” Și sfârșitul: „Și când prima sărutare scrie și subliniază ceea ce maestrul bănuia, ceea ce femeia presimțea, vântul intră iar prin perdele și răpind colțul voalului negru din creștetul ei, îl ridică și acoperă fața imobilă a bustului de marmoră...”

Să nu vadă...

Iar urechea uriașă de gips, de deasupra ușei par'că a eșit din părete să asculte liniștea atelierului...”

Suntem în plină ficțiune și e cu mult mai bine.

PERP.

11 Aprilie, 1854: S'a născut la Galați poetul Ioan Nenițescu.

1881: A murit junimistul Lascar Ciurea.

1907: A murit cunoscutul folklorist Sim. Fl. Marian.

12 Aprilie, 1884: C. Esarcu a fost ales membru corespondent al Academiei Române.

13 Aprilie, 1813: S'a născut artistul dramatic Costache Caragiale.

14 Aprilie, 1866: V. A. Urechia a vorbit la Ateneul Român din București despre „Literatura spaniolă”.

1867: C. Stăncescu a vorbit la Ateneul Român despre „Rafael. Rolul său în istoria artelor”.

1887: Apare la Sibiu ziarul „Tribuna” sub conducerea lui Ioan Slavici.

15 Aprilie, 1896: Apare în București revista „Epoca literară” sub conducere lui I. L. Caragiale.

1904: Apare în București revista „Lina Dreaptă”, condusă de Demetrius.

16 Aprilie, 1869: Apare în București ziarul politic și literar „Troian” condus de B. P. Hașdeu.

1902: A murit Ioan Kalinderu.

1916: A murit nuvelistul N. Gane.

17 Aprilie, 1829: Apare în Iași o circulară litografiată cu titlul: „Înștiințare despre gazeta românească din Eși”, prin care se anunță apariția revistei „Albina Românească” întemeiată de Gh. Asachi.

1842: S'a născut în București publicistul Teodor Văcărescu.

1896: A murit la Craiova nuvelistul Traian Demetrescu.

Cărașul

CÂNTECUL DE MAS.

Făurare voinic, mai repede roata !..
Cărlanii se frâng a spaimă și dor
Le cântă pădurea 'n urechi și gloata
Chervanelor pline, fi plânge a milă din zbor.

Mai repede roata, nu-i vreme de mas,
Mulți-v'om conace la 'ntors. Ne-adastă
La han rubiniu 'n ciob de lut ars,
Și-n ușă trup pârguit de nevastă.

Mai repede roata !... Văzduhul se darmă
În colb de cremene des și-n scântei.
Zăvoii deschid ochii umezi și larmă
Spre lună... În brumă-i coboară mai grei.

Și noaptea cum crește — spre cumpeni — mai grea
Și-n șuiet a gol de prăpastii curg eu,
Simt bine cum norii se bagă — perdea
De tristeță, desprinsă din cer pe sufletul meu.

CĂRAȘUL BOLEȘTE.

Cum vin pe drum de seară zvoniri de zurgălăi
Și cântece de poștă, harapnicele bat...
Mă 'ncearcă chiote și ca 'n răcoarea de prin văi
Adorm cu fruntea la fereastră 'n pat.

Mă prind jucând în palmă caiele ruginite.
Și când în loc, de frig, în perini să mă strâng
Eu mă destind în noapte, de-adulmec un ropot de copite
Pierdut pe undevă și, mueratic, plâng.

Vinaț amar deschide florilor obraz
Pământul crește sevă și mădulare vii
Când eu, încercuit de flori mirositoare în pervaz
Și dezbrăcat de lut, mă pierd printre stafii.

ȘTEFAN LILIAN HARJEU.

Venus, steaua cea frumoasă

— Astronomie și contemplare —

*In alte lumi Pământul nostru
Lucește noaptea ca o stea...*

Dacă cititorii întregii poezii, ar fi reținut cel puțin aceste versuri, de sigur că steaua cea frumoasă ce începe să strălucească pe vremea aceasta pe cerul dimineții nu ar mai fi fost obiectul de neexplicabilă curiozitate al tuturor trecătorilor. Am fi știut acum că steaua mult strălucitoare nu este decât Venus, planeta mai tânără decât Pământul nostru, și care are nemărginita putere de a scoate din indiferența lor față de tot ce nu e lumesc, pe preocupății trecători, ce au fost văzuți zile la rând, ridicându-și ochii câteva clipe spre a privi minunata planetă-stea.

Dacă sora cea mică a pământului ar purta și ea o omenire, aceștia vor fi privind și ei în serile frumoase cu cer senin, o strălucitoare stea de un albastriu încântător, mereu întovărită de umila-i sclavă, Luna? Fericea aceasta, pe care poetul versurilor de mai sus pare a o împărți tuturor lumilor, a fost vitregă cu Venus.

Ca și cum ar vrea să-și adăpostească frumusețea ei neasemănată, zeița frumuseții, Venus, întruchipată în stea, s'a învăluit pentru mult timp de acum înainte, cu un gros și nepătruns văl de nouri. Dacă ea va fi purtând o omenire, aceasta este și va fi multă vreme lipsită de imagina soarelui bi-

nefăcător, de splendoarea unui cer înstelat scântecilor de frumusețe, și de priveliștea celor două stele tovașe, ce pribegesc mereu nedespărțite în jurul marelui astru; pe cea mai

PLEIADELE

strălucitoare, trăește o umanitate prea puțin umanitară, o omenire ce nu știe decât să se războiască, să se certe și să nu cunoască nici cele mai

Ce-a scris Caragiale?

III. COMPLETARI.

clementare lucruri din știința cerului.

Dacă oamenii de pe Venus ar fi mai buni, nu putem ști noi; urmașii noștri de peste câteva zeci de veacuri vor putea ști. Ceea ce știm acum cu siguranță este că steaua cea frumoasă ce apune acum mult în urma soarelui, și întârzie așa dar pe cerul nopții, e o lume ca și Pământul. Vălul de nouri ce-i acoperă fața, va fi multă vreme marele obstacol pentru câștigarea unor mai multe noțiuni.

Călătorind în jurul astrului cel mare, nu departe de noi, dar mai aproape de el decât planeta noastră, Venus, prin întârzierile sale pe cerul nopții, a fost privită cu deosebită atențiune de toți, cei ce s'au învrednicit să-și ridice ochii către cer. Astrologii Asiriei și Caldeei, păstorii Libanului și preoții Egiptului i se

Nebuloasă în spirală M. 51 din Câinii de vânătoare.

închinau ca unei zeițe. Astronomii Heladei au ghicit că cele două stele strălucitoare ce apar una dimineața, cealaltă seara în așa fel în cât nu se văd niciodată amândouă, nu sunt decât cele două înfățișări sub cari se arată planeta plină de mister: luceafărul de dimineață și luceafărul de seară nu sunt decât una și aceeași stea. Flammarion, cel ce a cântat atât de mult frumoasa planetă, a numit-o „Venus, steaua dimineții” și „Venus, steaua serii”. Bătrânul astronom a murit cu dorința neîmplinită: el vrea ca să-i studieze cât mai aprofundat curiosul fenomen, una din multiplele frumuseți ale acestei planete: reflexul strălucirii ei pe apele liniștite ale mării. Atunci când întârzie mult după Soare, lumina ei devine atât de puternică în cât, pe lângă umbra ce o face lucrurilor de pe pământ, razele ei sunt reflectate de apa lină a mării sau a lacurilor, sunt ondulate în mii de reflexe ce-ți dau impresia unei feerii.

Să fim mândri că nicio altă omenire nu se mai bucură de aceste frumuseți. Omenirea planetei Marte,

Mi se va obiecta, însă, că — fără voință — Caragiale, care a murit destul de tânăr s'a oprit numai la cele 3 volume amintite, necoleționându-și restul operelor, deși și acestea ar fi de valoare egală sau aproape egală cu unele dintre cele considerate definitive. Ne găsim — fără îndoială — în fața unei serioase obiecțiuni care, însă, trebuie cercetată cu multă atențiune, căci ea readuce pe tapet chestiunea postumelor în genere și — odată cu ea — pe aceia a postumelor lui Caragiale, îndeosebi.

Chestiunea nu-i așa de simplă cum s'ar părea sau cum — greșit — a fost rezolvată de unii istorici literari. (Vezi atâtea colecțiuni de postume: Eminescu, Caragiale etc.). Ea prezintă un îndoit aspect: nu constituie o crimă publicarea operei inedite a unui artist — cu atât mai mult a aceleia cunoscute odată prin intermediul revistei sau gazetei — dacă aceasta nu este inferioară celei considerate bune de autor. Cu totul altfel se petrec lucrurile când ea păcătuiește și se depărtează — prin prea multe cusururi — de cea dintâi. În acest caz — nu o salvează nicio scuză — cu atât mai puțin aceia de a fi fost adăpostită odată pe paginile vreunui periodic, fragmentar.

E o întâmpinare pe care o ofer tuturor acelor care au mers prea departe în chestiunea postumelor, chiar ale lui Caragiale, publicând sau năzuind să editeze extrase de spirit ocazional și efemer din coloanele **Moftului român** sau ale altor periodice cu caracter personal și polemic.

Deaproape cercetare însă a tuturor postumelor lui Caragiale nu ne îngăduie această singulară încheiere.

Faptul de a găsi printre ele opere de valoare neîndoioasă (ca: **Pastramă trufanda**, **Kir Ianulea**, etc.) ne conduce spre o a II-a și anume: și postumele lui Caragiale (ca — de altfel — acelea ale oricărui artist al cuvântului) trebuie adunate, colecționate și publicate, dar numai după ce vor fi fost judecate, apreciate și valorificate cu gust și pricepere literară.

Astfel stând lucrurile și postumele lui Caragiale trebuie triate: hotărât însă că această sfântă obligațiune îi revine unui est et — în adevăratul înțeles al cuvântului, singurul în măsură să completeze opera definitivă a marilor iluminați ai imaginii.

Din nenorocire și la noi lucrurile sunt departe de a se petrece astfel. O

singura care are sorți de existență, este prea mult îndepărtată de lumea veșnic acoperită de vălul înnourat, pentru ca să mai aibă drept lucefăr pe Venus. Acolo, Pământul nostru este privit cu aceiași ochi cu cari privim noi pe Venus: planeta noastră este luceafărul lumii învecinate.

I. IONESCU-ORION

goană continuă și nenorocită se dă — și la noi — în sensul desmormătării celor mai enigmatice rânduri ale marilor dispăruți, ajungându-se, în felul acesta, la volume monstruoase ca acela al lui Eminescu, editat, încă din 1908, de marca cassă „Minerva” — în măsură să distrugă sau numai să dezorienteze, să întunece sau numai să mortifice mult încercatul gust al publicului cetitor odată cu renumele artistului.

Că aproape la fel s'au petrecut lucrurile și cu Caragiale — cercetarea de față o va dovedi.

Într'adevăr editura românească a adăogat — în timp de 15 ani — la opera lui Caragiale încă 6 volume și anume:

1. La 2 ani înainte de moartea genialului scriitor apare, în editura Soc. anonime „Adevărul” volumul de valoare necontestată: „Schițe nouă” cuprinzând următoarele 18 bucăți:

Chir Ianulea; Mamă; Pastramă trufanda; Partea poetului; Dumineca Tomii; Monopol; Cronică de Crăciun; Antologie; Greu de azi pe mâine; Identitate; Meteahnă; Așa să mor!; Repaosul diminical; Țal; O conferință; Ion; Calul Dracului; Făt-frumos cu moț în frunte — în care se reliefează aproape toate calitățile marelui Caragiale. Nu-i mai puțin adevărat însă că nu toate bucățile din această colecțiune trebuiau publicate. Faptul neretipării lor de însuș Caragiale o confirmă. Iată ceea ce face să considerăm acest volum ca postum — deși a apărut în timpul exilului de bună voie al lui Caragiale în Germania.

Cu el trebuie să înceapă — prin urmare — verificarea și valorificarea postumelor lui Caragiale.

PAUL I. PAPADOPOL

MENȚIUNI CRITICE

vor vorbi în numerile viitoare despre:

ȘTEFAN I. NENIȚESCU: *Ode italice*, poezii.

V. DEMETRIUS: *Norocul coanei Frosă*, nuvele.

G. TALAZ: *Soare*, poezii.

ALFRED MOȘOIU: *Striana*, teatru.

CATON THEODORIAN: *Stăpâna*, teatru.

RAMIRO ORTIZ: *Italia modernă*.

LIVIU REBREANU: *Apostolii*, teatru.

I. GHEREA: *Studii critice*, vol. IV.

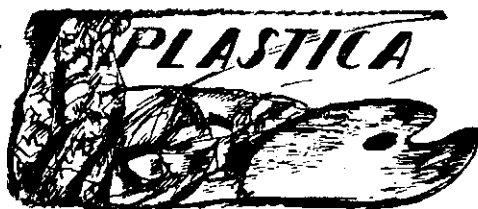
GALA GALACTION: *Piatra-din-capul-unghiului*, scrisori teologice.

ALEX. LASCAROV-MOLDOVANU: *În grădina lui Naș Mușat*.

B. NEMȚEANU: *Antologie*, poezii.

TUDOR VIANU: *Fragmente moderne*.

Pe marginea ultimelor expoziții (Otrăviri circumstanțiale).

Autocritica e blestemul, pe care Dumnezeu, ziditorul, l-a aruncat — gelos — în sufletul creatorului om, rivalul Său.

Vai de artistul, scutit de această cumplită învrăjmășire cu Dumnezeu!

Inconștiența este o altă față a geniului.

...Dosul geniului.

Sunt rari inconștienții cari ratează în viață.

Mai rari, încă, acei cari ratează în artă.

Artă este pentru inconștient, ceiace, pentru scoborătorul decreștit al unei îndepărtate noblețe, este pielea de vișel: permisul de frecvență — și ascensiunea — în societate.

Societatea?

O babă răncedă, cărcia îi place să se pareze cu perucă, artiști, pietre false, moștenitori de titluri glorioase — și săni de cauciu.

Așcază o anume categorie de indivizi în fața naturii.

Ei vor surăde, strălumiți de o dobitocească satisfacție.

Pentru aceștia universul începe, hotărât, aici — și se isprăvește, fără zmițteală, dincoace.

Tot ce văd ei, există.

Și nu există decât numai ceea ce văd.

Sufletul lor nu se poate prefăra dincolo de hotarele vizibilității.

Cugetul lor nu poate nici pătrunde, nici bănui poezia înaltă a luminilor, cari străjuesc mai departe de cât bătaia simțurilor noastre.

Dintre aceștia se recrutează artiștii neobosiți, neînfricoșați, fericiți până la moar-

te — și harnici, ca uzinele vaste, cu zgomot greu și gol.

Altă seamă de oameni — afectând o scârbă teoretică — scrutând receptivității omenești — scrutează natura cu un ochi sumbru și fruntea cătrănită.

Ei țin — cu funeбрă încăpățănare — să descopere în cele mai nevinovate aspecte, cheia de aur a cunoașterii absolute.

Dar le scapă grația zborului de rândunică.

Cântecul emeraldului de pe pajiste, nu-i abintă.

Tremurul înfiorat al frunzelor de plop, în amurgul toamnei, nu le strecoară în suflet nici o doină...

Dintre aceștia se ivesc artiștii, în producția penibilă a cărora, incoherență și desmădulată, nu'ți va fi îngăduit să cauți o vibrație sufletească — ci o idee.

Ei sunt plodul rațiunii.

Arta lor: ecuație.

Și astfel s'a răscut snobul: din nehotărârea între arta celor dinia și celor de-al doilea.

Pe artistul de rasă, îi este peste muntă snobului să-l descopere.

Afară de cazul când artistul e, în viață, croul, cu răsuneț planetar, al unei ultra rafinate aventuri pederastice.

Dealtminteri, snobul de azi nu mai e snobul de altă dată: un dandy.

În prezent, snob e majoritatea mulțimii parvenite.

Ea face un singur animal, cu multiple calități contopite: inteligență de maimuță, locvacitate de cacatoș și lăcomie de câine, prost corcît.

Iată pentru ce, nehotărârea ei în artă se sfârșește, de cele mai adese ori tragic — ca și povestea câinelui dintre cele două jertfeluțe.

În adevăr, cică, undeva, în Asia, trăia odată un câine între două temple, ce se aflu despărțite printr-o gâră mare.

La vremea jertfelor, prindea a toate toaca, să vestească credincioși.

Într-o zi răsună, deodată, și toaca templului de pe ist mal și toaca templului de pe malul celălalt.

Căinele sări în gâră, spre templul din față, nădăjduind că acolo va căpăta mai multă hrană.

Dar, la mijlocul apei, se răsândi, și, luptându-se cu valurile, o porni îndărăt — însă iar cugetă că tot mai bine ar fi dincolo și din nou întoarse calea.

Așa, căzându-se el să se dumirească unde anume i-ar fi ospătarea mai a cătării — pieri, înghițit de mulțul apelor tulburi.

N. N. TONITZA

EXPOZIȚII

Cartea Românească — Marin Georgeșcu.

Căminul Artelor „Regina Maria” — George Dimitriu.

C. Petrașcu (18 Aprilie — 16 Mai).

Mozart — Lazăr — Hugo — Poștevin Schelett — Kotzebue.

Alexandrina Ion Ghica

S'a stins din viață în vârstă de 96 ani și a fost înmormântată la Chergani, prințesa *Alexandrina Ion Ghica*, aceea care a fost pentru omul de Stat, scriitorul și economistul veacului trecut *Ion Ghica*, o tovarășă ideală. Despre marile ei însușiri scrie d. profesor *Ion Bîanu*, în *Viețorul*, din 7 Aprilie 1926.

„Răposata a fost una din cele mai distinse figuri ale înaltei societăți românești din a doua jumătate a secolului trecut. Căsătorită cu *Ion Ghica* la 1847, a urmat toate agitatele mișcări ale ilustrului ei soț: Agent diplomatice la Constantinopol al Revoluției noastre dela 1848. Guvernator și Prinț de Samos în timpul războiului Crimeii, când legase relațiuni strânse cu diplomația franceză și mai ales engleză, unul din principalii organizatori ai lui 11 Februarie 1866, Prim-Ministru și Ministru la deosebite departamente, Ministru plenipotențiar la Londra în vremuri grele. Director și regenerator al Teatrului Național.

În toată această activitate variată și neobosită în serviciul țării și peste tot locul soția lui *Ion Ghica* stălucea lângă dânsul prin cultura ei aleasă, prin talentul ei artistic deosebit, căci era o mare pianistă a vremii sale, prin farmecul conversației și prin dulceața caracterului. Toate aceste daruri personale făceau din salonul ei un loc plăcut de întâlnire pentru diplomați și oameni de cultură străini și români.

Emigrații noștri în Turcia după 1848

Buletin bibliografic săptămânal *)

de AL.- SADI IONESCU

2 RELIGIE. TEOLOGIE.

Cristescu (Dr. Gr.). — Sinteze etico-sociale. Sibiu, (Tip. *Dacia-Traiană*), 1926, 111 p. Lei 40.

Scriban (Arhim. I.). — Sfânta Evanghelie. Cele patru evanghelii în una singură cu scurte însemnări lămuritoare și tălcuiri. București, *Ancora*, [1926], 294 p. Fig. Lei 80.

32 POLITICĂ.

Iorga (N.). — Les origines et l'état actuel des nationalités dans la grande Roumanie. Conferință ținută la 21 Februarie 1925 comitetului francez pentru Societatea Națiunilor. București, (Tip. *Cultura Națională*), 1926, 18 p. Lei 15.

Stoica (Vasile). — În America pentru cauza românească. București, (Tip. *Universul*), 1926, IV—84 p. Lei 20.

34. DREPT. LEGISLAȚIE.

Alexandrescu (Themistocle). — Dați liberate comerțului. Memoriu în chestiunea abrogării Legii pentru înfrânarea speculei ilicite, prezentat d-lui Președinte al consiliului de miniștri și șefilor de partide. București, *Sfatul economic*, 1926, 12 p. Lei 10. (Biblioteca Sfatului Economic nr. 5).

Pella (Vespasian V.). — La criminalité collective des états et le droit pénal. Deuxième édition précédé d'une enquête internationale. Bucarest, (*Impr. de l'Etat*), 1926, CLXXXVI + 360 p. + errata.

Hamangiu (C.). — Codul civil adnotat cu textul art. corespunzător francez, italian și belgian cu transmișteri la doctrina franceză și română și jurisprudența complectă de la 1868—1926. Cu colaborarea în ceea ce privește Doctrina și Jurisprudența mai recentă, a d-lui N. Georgian. Vol. IV (Art. 1532—1914). București, *Univer-*

sala, Alcalay & Co., 1926, VIII + 681 p. Lei 400.

Codul rus de procedură civilă tradus de Luca Brânză din nou revizuit și coloțonat de Vespasian Erbiceanu. Ediția II. București, *Ministerul de justție*, 1926, XV + 312 p. Lei 150.

Mateiu (Dr. I.). — Dreptul bisericesc de stat în România întregită. Regimul general al cultelor. București, (Tip. *Cărților Bisericești*), 1926, 103 p. Lei 40.

39. OBICEIURI. FOLCLOR.

Gorovei (Artur). — Partea Sufletului. Ur. vechiu obiceiului juridic al poporului român. Fălticeni, (Tip. *J. Bendit*), 1925, 17 p. Lei 10.

Obert (Franz). — Rumänische Märchen und Sagen aus Siebenbürgen Gesammet und ins Deutsche übertragen. Mit vergleichenden Anmerkungen von Adolf Schüllerus. Hermandstadt, *W. Krafft*, 1925, 125 p.

6 ȘTIINȚE APLICATE.

Gaudet (L.) & *J. Métalre*. — Metoda de cercet vestminte pentru dame. Cel mai perfecționat sistem de învățământ practic și teoretic de modele

* A se vedea tabloul clasificării zecimale în numărul I.

Cronica muzicală

Concertul basului Istratty. (Sala Ateneului, 27 Martie 1926)

Dacă în privința compoziției muzicale creatorii frumosului sonor românesc apar colorați de felurimea genurilor și școlilor către care sunt înclinați, fie sub înrâurirea studiilor, fie sub a temperamentului fiecăruia, în privința artei cântului dovedim în țara noastră o diviziune categorică, bipartită. Înțelegem: o parte, cea mai mare, din cântăreții români ca produse artistice și slujitori ai școlii italiene — *bel canto*, iar cealaltă parte, câțiva cântăreți numai, ai școlii franceze — *bien dire*. Ponoasele pe care istoria și estetica muzicii le atribuie fiecăreia din aceste două clase școli de cânt, numai arareori le pot înlătura cântăreții noștri. Le poartă și ei, adesea conștienți de neajunsurile școlii de care depind, dar cu orgoliul faimei pe care aceiași istorie și estetică muzicale trebuie să recunoască celor

doi școli. Bineînțeles, că pentru ceceea ar fi să însemneze caracteristicul vocal românesc în materie de artă a cântului, am avea nevoie de o adaptare la eufonia verbului nostru a elementelor potrivite de virtuos *bel canto* și spiritual *bien dire*. Nu vedem însă ivindu-se o asemenea preocupare printre cântăreții români și din această pricină, credem, limba română este ocolită și dată la o parte din programele concertistilor noștri. Preferăm, totuși, limba originală a pieselor, decât slujirea eufonismului limbii române de care se fac atâta de des vinovați cântăreții români.

Basul *Istratty*, generoasă natură muzicală și dibaci faur de emoțiuni sonore, aparține școlii franceze; nu numai teoretic, ci de fapt, prin întreg felul de manifestare al artei cântului său. Mai mult chiar, *Istratty*, care este și un abil mânuitor al condeiului, mărturisese într'unul din articolele sale asupra artei cântului, (*Muzica*, Anul I nr. 4, pag. 146) o oarecare deconsiderare pentru școala italiană: „Nu am avut vreodată aface cu școala italiană, poate spre fericirea mea, dar în tot cazul nu cred că urmând principiile ei, aș fi ajuns la astfel de rezultate”. În cântul lui *Istratty* nu întâlnim deci, niciunul din efectele de virtuozitate și artificiozitate de *bel canto*.

S-au adăpostit sufleteste în casa în care Alexandrina Ion Ghica era pentru dănsii sora blândă și totdeauna bine văditoare. Poeții vremii Bolintineanu și Alexandrescu i-au dedicat imnuri de admirație și de recunoștință.

Pasiunea ei, hrana ei intelectuală era mai presus de toate muzica. Povestea cu mare bucurie că a avut fericirea de a cânta la piano la 4 mâini cu marele Liszt. În toate zilele — până acum de curând la vârsta de 97 ani — își avea ora de piano și după o sonată de Beethoven cântată de dânsa cu entuziasm se ridica odihnită, întărită, înălțată sufleteste.

Această mare artă a muzicii dânsa o iubea însă nu numai pentru sine, în mod egoist, ci ar fi vrut ca toată țara să se indulcească cu ea. De aceea dânsa a fost una din principalele promotore și protectoare ale concertelor simfonice organizate și conduse de răposatul Eduard Wachmann. Când cineva — care va trebui să vină negreșit și încă fără multă întârziere — va scrie istoria culturii muzicale în România, va trebui să pună în lumină marile merite ale nobilei femei, care se odihnește acum la Gherghani și care a fost una din cele dinii mari artiste și protectoare ale muzicii clasice în România.

Mecanismul său vocal pornește dela articulația cuvântului franțuzesc, dela știința „du bien dire”, a declamațiunii lirice pentru a obține pe această cale un maximum de expresiune patetică. Dar astfel pusă discuțiunea, este firesc să stabilim că metoda aceasta de cânt nu este aplicabilă în aceeași măsură și cu aceleași rezultate la oricare piesă de muzică vocală. Istoria muzicii distinge lămurit oscilațiunile înfățișate de raportul dintre vers și vers, de împerecherea poeziei cu muzica, dealungul evoluțiunii artei, din care și rezultă, de fapt, o parte din diversele genuri de psalmodie, imnodie, recitativ, arie, chanson, lied etc. Componerea programului lui *Istratty* arată că artistul nostru nu este strein de asemenea preocupări. Afară de Handel, din care a cântat două piese în franțuzește, niciunul din autorii

înserși pe programul concertului său n'ar putea fi tratați din punct de vedere vocal, fără concepția unuia din compozitorii contemporani francezi, *Reynaldo Hahn*, de două ori cuprins în programul lui *Istratty*: „...je suis toujours l'ennemi du chant qui ne se préoccupe que de la virtuosité vocale; je ne puis admettre qu'une voix, même belle et bien conduite, puisse se passer long-temps de l'élément intellectuel ou sentimental”. Astfel, bogatul program de muzică aproape în întregime franțuzească (*Debussy, Févriat, Franck, Hahn, Duparc*) a fost executat de *Istratty* într'o serioasă preocupare de stil, cu un foarte distins bun gust în interpretare și într'o fericită dispozițiune vocală. Ordinea așezării pieselor pe program a avut darul să sporască necontenit și progresiv iuteresul auditorului, pentru ca apoi, la sfârșit, aplauzele numeroase și entuziaste să înduplece pe concertist să mai cânte încă trei piese în afară de program. Mai stăpân ca ori când pe mijloacele sale vocale și mai conștient de estetica artei sale de cânt, *Istratty* constituie o legitimă mândrie a artei franțuzești în țara noastră. Il dorim mai mult aplecat spre ce este sau poate fi al nostru în arta pe care o reprezintă!

G. BREAZUL

REVISTE

□ **GANDIREA** (VI, 2 Martie). Din poema d-lui **T. Arghezi**: „Cei doi orbii” o strofă biblică:

-- Mântuitorule! strigară cât putură.
Trimite orbilor căutătură,
Spintecă gloata cu cuvântul
Că ne strivesc bolnavii și ne ceartă,
Și poruncește a cădea pământul
De pe lumina ochilor — pe moartă.

Isus întinse mâna și
S'a luminat lumea de zi.

Poemele d-lui **Lucian Blaga**: „Ioan se sfâșie în pustie” și „Somn” aduc între altele și intenții de rimă. Dar mai ales sugestive imagini:
Noapte întreagă. Dănuiesc stele în iarbă.
Se retrag în păduri și peșteri potecile.
Gornicul nu mai vorbește,
buhe sure s'așează ca urne pe brazi,
În întunericul fără de martori
Se liniștesc păsări, sânge, țară
Și aventuri în cari veșnic reazi.

de vestminte de ori ce formă, de ori ce conformație și de ori ce stil. Tradusă în românește de D. Teodorescu. Paris, [1926], 207 p. Fig. Lei 1000.

7 ARTE.

Taine (H.). — Pictura în Țările-de-Jos. Din „Filozofia artei”. București, **Universala**, Alcalay & Co., [1926], 96 p. Lei 10. (Biblioteca pentru toți No. 137-137 bis).

Drăghiceanu (Virgiliu N.). — Palatele lui Constantin Vodă Brâncoveanu din Doicești, Potlogi, Mogoșoaia. Craiova, (Tip. **Ramuri**), 1926, 49 p. Fig. Lei 150.

8 LITERATURĂ.

Dragomirescu (Mihail). — Știința literaturii. Fasc. VII Estetica literară (cap. IX și X). București, **Institutul de Literatură**, [1926], p. 283-336. Lei 25.

I. LITERATURĂ ROMÂNĂ.

c) Roman. Nuvelă.

Papadat-Bengescu (Hortensia). — Lui Doñ Juan în eternitate... București, **Universala**, Alcalay & Co., [1926], 212 p. Lei 30.

Boureaunul (Eug.). — Povestiri de pe dealuri. București, **Casa Școalelor**, [1926], 323 p. Lei 50.

Tătărescu (Ștefan). — O țară însângeraată. Craiova, (Tip. **Scrisul Românesc**), [1926], 186 p. Lei 50.

Teodorescu (Dem.). — Sub flamura roșie. București, **Adeverul**, [1926], 272 p. Lei 100.

III. LITERATURĂ STRĂINĂ TRADUSA.

Mirbeau (Octave). — Nebuna. Traducere de Const. A. I. Ghica. București, **Adeverul**, [1926], 63 p. Lei 6. (Biblioteca Dimineața Nr. 56).

Zola (Emile). — Dragoste și decădere (La confession de Claude). Roman. Traducere de Const. A. I. Ghica. Ediția III-a. București, **I. Negreanu**, 1926, 127 p. Lei 20.

Zola (Emile). — Spovedania unui tânăr (La confession de Claude). Traducere de Ion Pas. București, **Cugetarea**, S. Ciornei & P. C. Georgescu, [1926], 162 p. Lei 28.

Dostoiwsky (T.). — Crimă și pedeapsă (Rascolnicoff). Traducere de Mihail Canjanu. Vol. II. București, **Librăria Nouă**, Carol P. Segal, [1926], 454 p. Fig.

Lazarevici (Lazar K.). — „Werther”. Traducere după original de C. S. Constante. Cu o prefață de N. Băzaria. București, **Adeverul**, [1926], 77 p. Lei 6. (Biblioteca Dimineața Nr. 50).

9 ISTORIE. BIOGRAFIE.

Colineau (Contele de). — Renașterea. Scene istorice alese. În românește de A. Toma. București, **Ancora**, [1926], 270 p. Lei 60.

Pârvan (Vasile). — Dacia la Troia. București, (Tip. **Ion C. Văcărescu**), 1926, 10 p. Fig.

Purișkevici (V.). — Cum am ucis pe Rasputin. București, **Adeverul**, [1926], 115 p. Lei 10. (Biblioteca Dimineața No. 54-55).

a) Biografie

Marinescu (Dr. Gh.). — Viața și opera lui Charcot. București, **Academia Română**, 1925, 22 p.

Vâlsan (George). — Povestea vicții lui Vasile Alecsandri. Sibiu, Editura „Asociațiunii”, 1926, 48 p. Fig. Lei 5. (Biblioteca populară a „Asociațiunii”. Anul XVI, Nr. 133).

E C O U R I

REDAȚIONALE

□ În numărul viitor vom publica informațiuni în legătură cu premiul de proză „Universul literar”. Comisiunea își începe lucrările imediat după Duminică Tomii.

SCRIITORII

□ **Fragmente moderne**, e titlul volumului de escuri literare, pe care îl publică d. Tudor Vianu, în editura „Cultura Națională” (preț 80 lei). Volumul — asupra căruia vom reveni detaliat — cuprinde următoarele studii: **Cultura estetică**. — **Dispariția artei**. — **Expresionismul**. — **Notă pe marginea litografiei lui Ed. Munch**: „Camera mortuară”. — **Note asupra cubismului**. — **Trei plastici** (Th. Pallady, O. Han, I. Teodorescu-Sion). — **Ch. Baudelaire ca poet sentimental**. — „**Mișcarea Tinerimii**”. — **Duminică germană**. — **Personalitatea lui M. Eminescu**. — **Ideile estetice ale lui Titu Maiorescu**. — **Spiritul nou în estetică**.

□ A apărut în colecția „Cartea Vremii” (ed. Fundației Culturale Principele Carol): **Introducere în Sociologie** de d. Mihai D. Ralea.

□ S'a pus sub tipar și va apare în „Biblioteca Semănătorul” (ed. librăriei Diecezana, Arad): **Masea Timpului**. Schițe de critică literară de d. Tudor Vianu.

□ D. Dem. Teodorescu, autorul romanului **În cetatea idealului** dă o continuare în noul său roman: **Sub flamura roșie**.

(continuare la „Reviste”)

În somn sângele meu ca un val
Se trage din mine
Înapoi în părinți.

D. Matei Ion Caragiale începe un roman: „**Craii de la Curtea-Veche**”; bine cunoscută și interesantă tema din „Cheltuelile de îngropăciune, nuvelă de O. Creangă, o mică dramă la îngroparea unei mame, din participarea uneia din surori ajunsă față de noapte a Bucureștilor. Despre „St. Francisc și arta vremii sale”, serie d. Alexandru Marcu. Un admirabil articol recapitulativ: „Prietenii Dicționarului” scrie d. Emanoil Bucuța. În restul sumarului: despre revistele de provincie, d. Cezar Petrescu; Conica literară de d. Tudor Vianu, Cronica religioasă, d. Vasile Băncilă, Cronica plastică, d. Oscar Walter Cisek, **Drama și Teatrul**, d. Ion Marin Sadoveanu și Cronica externă, d. Eugen Titeanu.

□ **PASUL VREMII** (I, 1 April) este în primul rând, o revistă de principii, de probleme. El va căuta să opună tradiționalismului rural, unul urban: „Pentru noi nodul chestiunii noastre sociale stă la orașe; de aici va pleca viața nouă, atât în politică cât și în cultură. Mai mult însăși organizarea satelor ca și nărcaga așezare agrară, trebuie întreprinsă pe temelii financiare. De aceea mișcarea noastră agrară își așteaptă deslegarea tot de la orașe. Iată de ce frământările orașelor ridică azi problemele, care stau în centrul vieții noastre obștești și asupra cărora noi vom ținea privirile mereu așutite”.

În cadrul acestui crez mărturisit în program, scriu d-nii **Șt. Zeletin**: „Agnonia tradiționalismului rural în cultura română”; **D. Drăghicescu**: „Neoliberalismul”; **Mih. Manoilescu**: „Organizarea votului universal”.

Contribuții literare de d-nii: **V. Voiculescu**, **I. Pillat**, **AJ. Claudian**.

□ **IUMEA** (II, S, I, 1 Aprilie): evocative „Primăveri de altă dată” de d. **Mihail Sadoveanu**; versuri de d-nii: **Mihail Codreanu**, **G. Topârceanu**, d-soarele **Otilia Cazimir** și **Ștefania Zottoviceanu**.

Din poezia d-lui Tudor Arghezi: „**Înclinăciune**” acest sfârșit pentru începuturile nefalsificate ale artei:

Necunoscând hirtie și cemeală,
Cântecul nostru se nalță cântat
Iar nesfârșitul vieții nu era stricat
De un canon, un scris, o zgrăvcală.
„Unde porcezi?” rosteam la despărțire
Și arătam cu brațul în apus,
În miază-zi, prin aburul subțire
Ce-l risipea cădelnița de sus,
În miază-zi, în miază-noapte,
Pe patru drumuri largi ale făpturii
Veneau cu noi, de-asupra-ne, vulturii
Și ugerii alături ai vitelor, cu lapte,
Necăutând în turle și n'orașe
Unde se nseamnă timpul cu-o bătaie,
Soroacele stau scrise în stelele urmașe.

Și ne simțeam acasă, sub cer, ca într-o
lodale.

□ **VIATA LITERARA** (I, 7—8, 3 April) publică o covorbire cu părintele **Gala Galaction**. E o caldă orațiune pentru supremația spirituală a bisericii:

„Isus Cristos este cu noi, în toate zilele până la sfârșitul veacului. Este cu noi ca Dumnezeu cel vecinic, Cuvântul Tatălui; este cu noi prin sălășuirea în Biserică și prin călăuzirea Sf. Duh: este cu noi, n'treg, Dumnezeu și om. A putut să se înșele Mântuitorul? Ne-a făgăduit el lucruri pe care nu poate să le îndeplinească? Au crezut oare și au mărturisit deșertăciuni Sfinții părinți și cele șapte Sinode Ecumenice?..

Stăi acum și te socotește: Când Mântuitorul ne încredințează, despre Biserică sa, „că porțile iadului nu vor birui-o” putem noi să credem că iadul a biruit-o, fără să ne lepădăm de Christos și de credința în dumnezeirea lui? Numai un strein de credința creștină, numai un dușman al lui Christos poate să privească biserică drept operă omenească, supusă păcatelor înșelăciunii și caducității. Un strein sau un dușman, dar nu un discipol al Mântuitorului”.

Literatură, proză, versuri și cronici publică d-nii: **Ion Pillat**, **V. Voiculescu**, **I. Valerianu**, **Gh. D. Mugur**, **G. Murnu**, **Al. Lascariu**, **Moldovanu**, **I. Gr. Oprisan**, **Vladimir Streinu**, **Al. Bădăuță**, etc., etc.

□ **PROPILEE LITERARE** (I, 2 1 April) revista de sub conducerea d-lor: **Romulus Voinescu** și **Ion Foti** aduce cronici culturale, artistice, literare, economice, politice etc. și literatură, de d-nii: **I. Minulescu**, **Nestor Urechia**, **Ion Foti**, **Șt. Bezdechi**: o scenă din **Plutus** de Aristofan, **Aurel Savela**, **B. Cecropide**, etc.

VOX POPULI

□ Am publicat sub acest titlu, în n-rul trecut o scrisoare a unui grup de cititori din Craiova, care reclamau scrieri de **Ion Minulescu**. Inserând epistola, am înțeles să raliem redacția și să dăm invitației aerul unui imperativ democratic.

Dar iată că în adăstarea celui așteptat, primim o altă epistolă în cuprinsul următor:

„Rugăm nu comiteți eroarea de a publica versuri de d. Ion Minulescu. Perdeți toți cititorii: credem că veți insera rândurile noastre, la aceeași rubrică de ecouri”.

Un alt grup de cititori din Craiova. Epistola la care s'ar putea obiecta, cel puțin, următoarele: 1) „pierdeți toți cititorii” e desigur hiperbolic. Pentru că cel puțin pe cei ai grupului ce-l reclamă pe d. Ion Minulescu, nu-i vom pierde; 2) D. Ion Minulescu ne-a făcut cinstea să publice în mai multe rânduri în revista noastră. Cum se face că nici măcar pe cititorii

grupului ultim din Craiova, nu i-am pierdut? Dar poate că totul e numai o glumă a unui farsor îndrăgostit de literatură. Și pentru această pasiune i-am dat găzduirea cuvenită.

Pentru că anonimul — sau anonimii noștri corespondenți, nu ne vor sili să credem că nu cunosc situația literară de astăzi și locul de frunte pe care-l deține d. Ion Minulescu.

Iar dacă e caz de îndoielă — ne-am oferit să scriem despre literatura de astăzi și diferitele ei aspecte.

DIN STRAINATATE

□ La Florența comisia executivă în vederea stagiunii de operă care începe la Politeama în luna Mai s'a adresat marilor instituții financiare din oraș, obținând imediat câteva zeci de mii de lire subscripție.

□ **Edouard Estaunie** dela Academia Franceză, autorul romanelor „**Le Ferment**”, „**La vie secrète**”, „**Le Labyrinthe**”, „**L'Épave**”, „**L'Appel dela Route**”, a fost ales președintele societății scriitorilor francezi.

□ Anul acesta se va ține la Veneția un nou festival muzical internațional asemenea celui de anul trecut.

Se vor reprezenta o mulțime de opere vechi ca „**L'Amfiparnaso**” de **Orazio Vecchi**, „**Socrate cel închipuit**” de **Paisiello**, etc., precum și lucrări moderne între cari „**Căsătoria**” de **Strawinski**.

□ Comisiunea pentru pregătirea sărbătorii centenarului romantismului în Franța a adoptat proiectul lui **Emil Fabre**, care prevede pentru anul 1927 o expoziție a lucrărilor „pre-romantice” la Biblioteca Națională la muzeul **Victor-Hugo** și reluarea la Comedia Franceză a lui „**Cromwell**”. Pentru anul 1930 proiectul adaptat prevede o expoziție a romantismului fără nici o restricție organizată de **Luvru**, **Biblioteca Națională**, **Muzeul de arte decorative**, **muzeul Victor-Hugo**, și va cuprinde manuscrise, cărți, picturi, sculpturi, deseme și estampe.

□ Ultimul număr din „**Les nouvelles litteraires**” publică un interesant articol asupra „**Fraților Serapion**” semnat de **Vladimir Pozner**, anul dintre cei 12 membri ai acestei grupări care a îmbogățit cu lucrări prețioase literatura rusă de după război.

„Ca și frații lor imaginari (din povestirea lui **Hoffman**) — scrie **Pozner** — serapionii ruși nu erau legați decât prin prietenie. Printre ei sunt romantici și futuriști, bolșevici și oameni fără nici o credință politică. Deviza lor era: „Fiecare cu toba lui”.

Dintre ei mai cunoscuți azi sunt poetul **Tikonov** și romancierii **V. Chklovski** și **Ivanov**. Membrii grupului s'au împrăștiat în toate părțile lumii, fie din cauza credințelor, politice, fie a fomei.

INSTITUTUL

DE CULTURA ITALIANA

□ **Domnul profesor Dr. G. Marinescu**, în urma și a insistențelor depuse de către numerosul public care nu a încăput în sala **Fundației Carol I** la prima d-sale conferință despre **Opera lui Lombroso Concepțiile lui și despre Geniu și Crimă și Școala de Antropologie Criminală**, a bine voit să accepte rugămintea **Institutului de Cultură Italiană** de a rosti — pentru a doua oară — savanta d-sale conferință cu titlul de mai sus și însoțită de proiecțiuni luminoase, în sala **Fundației Universitare Carol I**, în ziua de **Duminică 11 Aprilie**, ora 5 seara.

Redactor: PERPESSICIUS